Nr. 125 (15.20…).
Ч. 125 (15.204).

Lwów, niedziela 4. czerwca 1939.
Львів, неділя 4. червня 1939.

Rok LX.
Рік LX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ. ВИДАННЯ: А. Б.

DIŁO

Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-41
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 501.060
„ Банку Чеських Лєгіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Англійсько-французько-турецька військова співпраця.

В найближчий вівторок шеф французького генерального штабу ґен. Гамелен поїде з офіційною візитою до Льондону, де побуде чотири дні. В тому самому часі у столиці Англії буде теж шеф штабу турецької армії ґен. Кязім Бей. Таким чином відбудуться англійсько-французько-турецькі розмови. З тими розмовами французька преса звязує також приїзд до Льондону португальської морської місії.

В Парижі чекають, що англійські великі осінні маневри з уваги на приїзд шефів штабів та головних командантів окремих армій, перемінаться у велику конференцію союзних армій.

Французька опінія з задоволенням прийняла призначення англійського генерала Айронсайда на генерального інспектора англійського заморського війська. Згідно з загальним переконанням це становище вказує на те, що ґен. Айронсайд буде на випадок воєнного конфлікту головним командантом англійського корпусу на европейському терені. Ген. Айронсайд вибився в часі великої війни на французькому фронті і тішиться великим признанням у французьких військових колах.

Гітлер хоче поділити Словаччину.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Дипльоматичний кореспондент „Дейлі Геральд" подає сензаційну вістку про пляни Гітлера щодо поділу Словаччини. Гітлер має тепер намір проголосити, що Словаччина нездібна до самостійного існування з політичних та економічних оглядів і внаслідок того хоче поділити її між Німеччину і Мадярщину. Частина, яку заняла би Німеччина, стала би третім протекторатом, а другу частину Мадярщина просто заанектувала б. Підготова до цього — на думку кореспондента — вже почалася, а саме почалася вже пропаґандова акція в тому напрямі, особливо у Мадярщині та в Італії.

Мадярський премієр, гр. Телекі не погодився на якунебудь дальшу анексію словацьких земель, коли йому це пропонували в часі березневої кризи.

Чистка у командному складі німецької армії.

ЛЬОНДОН, ПАТ. „Йоркшайр Пост" подає цікаві подробиці про чистку в останньому часі переведену в командному складі німецької армії. Часопис пригадує, як у лютім 1938 року, перед самим захопленням Австрії, Гітлер дав димісію ґен. Фрічеві та кільком іншим високим старшинам, що противилися планам заграничних підбоїв.

Часопис довідується, що серед решти членів німецької головної команди зазначилася в останньому часі сильна опозиція супроти заграничної політики. Окупацію Чехії напр. критикували деякі військові кола. Внаслідок цього Гітлер переніс у стан спочинку понад … старшин, що займали провідні становища у Райхсвері. Серед них знаходиться ґен. Лєб, що головно заслужився при переведенні військової орґанізації промислу в рамах 4-літнього пляну, ґен. Штельпнагель, один з найвищих старшин у летунстві, ґен. Кваде, командант летунської школи, ґен. Лібман, командант воєнної академії, та ґен. Ґаєр, командант 5-го корпусу німецької армії.

Якщо минулорічний прецеденс може послужити за приклад, то здається — твердить „Йоркшайр Пост" — що між політичними і військовими провідниками Райху знову були тертя, які покінчилися знову перемогою політичних провідників над військовими.

Маніфестації німецької меншини в Югославії

БІЛГОРОД, ПАТ. В останніх днях німецька меншина в Югославії зорганізувала кілька великих маніфестацій, які мали на меті виказати орґанізаційну силу й підчиненість новому проводові. Здвиги німецької меншини відбулися в місцевости Апатіна з участю 20.000 осіб, далі в Ст. Пазова коло Білгороду з участю 5.000 осіб. Німецька орґанізаційна влада присвятила багато зусиль, щоб обі ці імпрези випали якнайвеличавіше, та виказали в такий спосіб, що німецька людність в Югославії підчинена одноцілому проводові.

Під гаслом „один нарід, одна воля, один шлях" німецький „Культурбунд" зорганізував у кільканацяти місцевостях Славонії масові свята, получені зі спортовими святами молоді.

Щоденник „Словенец", що виходить у Любляні, вмістив статю п. н.: „Чи німців у Славонії можна уважати за меншину", в якій збиває твердження „Мюнхенер Ноесте Нахріхтен", що в Югославії є 650 тисяч німців та що у Славонії їх багато. „Словенец" пише, що в Югославії є всього 490 тисяч німців, а в Славонії їх ледви 2.9 відс. і тут їх взагалі не можна уважати за меншину.

У Палестині.

ЖИДІВСЬКІ Й АРАБСЬКІ ТЕРОРИСТИ.

ЄРУСАЛИМ, ПАТ. Внаслідок експльозії на вулиці Яффи згинуло 5 арабів і 19 дістало рани. В звязку з тим вибухом влада заборонила виходити на вулицю в жидівській дільниці Шама.

В пятницю впало 7 нових жертв терористичних нападів у Єрусалимі. Військова дрезина, якою їхало 4-ох англійських вояків і 3-ох жидівських поліціянтів, впала в засідку, яку підготовила озброєна банда з Тулькарен. Арабські повстанці, що чекали на той випадок, забрали зброю вояків та поліціянтів і втекли.

Положення на Балкані

БІЛГОРОД, ПАТ. Щоденник „Дан", який виходить у місті „Новий Сад" в одній статті обговорює положення на Балкані. Він стверджує, що в останньому часі на тему постави Югославії і Румунії до Туреччини роблять найріжнородніші здогади, сперті виключно на фантазії, комбінації. Перед під цим оглядом веде середньо-европейська преса, яка намагається підважити споєність балканської антанти.

Безробіття і брак фахових сил.

Львів, 2. червня 1939.

Відірвім свою увагу на хвилину від великих міжнародніх подій та присвятім її такій „маленькій" справі, яка щораз важчим тягарем тяжить на всьому українському житті у Польщі. Коли спитати, що в нас найстрашніше, то — очевидно — всі одним голосом відразу відізвуться: „нужда". Явище нужди страшніше навіть від явища нинішніх політичних відносин, бо коли б нарід та його вищі зорганізовані кола були багаті, то й політичний натиск не давав би себе так відчувати. Зрештою — спеціяльно у нас ці дві речі нероздільно звязані. Бо позбавлені власного поміщицтва, великого промислового відтинка та власного великого капіталу, здатного до поважних промислових і торговельних операцій — ми більш, ніж хто-небудь відчуваємо брак змоги дістатися до того джерела заробітку, яким є бюрократичний державний та самоуправний апарат. Таким робом проблема праці, проблема матеріяльної екзистенції, господарських можливостей розвитку, врешті всієї економіки, розбудованої не тільки під кутом доцільности ріжних окремих господарських ділянок, але й під кутом приміщення безробітних сил — вяжеться у нас, українців, багато тісніше з політичними умовинами, ніж нпр. у німців у Польщі, які — без огляду на національну політику польської влади — у пропорції не відчувають такого масового безробіття сільської та міської молоді і старших громадян, як українці. Не тільки життєва стопа у них далеко вища та далеко сильніше розбудовані організації суспільно-харитативного характеру, але вони взагалі не мають таких питань, звязаних із безробіттям, які мають у себе українці. Мало того: зпоміж усіх непольських народів у Польщі — одні тільки українці мають таку складну і багатогранну проблему праці й безробіття.

Підкреслюємо багатогранність цієї проблеми. Вона вяжеться нпр. найтісніше і з питанням популяції (природного приросту), при чому страхітливе у нас явище упадку числа народин у порівнянні зі статистикою смертности, і з т. зв. урбанізаційним процесом (припливом селянської молоді обох полів до міст у пошуканні за хлібом), і з питанням вибору звання, і з питанням внутрішніх відносин на українському ринку праці іт. д. і т. д. Дозволимо собі вказати на одно явище, на одну аномалію, що належить до цілости цієї проблеми.

Така аномалія, яка є своерідним парадоксом, це нотарійно відоме безробіття у нас і таксамо відомий брак фахових сил у цілій низці навіть найвизначніших професій.

Візьмім два приклади, з якими ми стрінулися в останніх днях. На загальних зборах відомої нашої конфекційної кооперативи члени управи жалувалися, що на розписаний конкурс на фахових продавців чи керманичів — серед зголошених не було ніодного справжнього фахівця. Другий приклад торкається найближчого нам варстату праці, бо самого таки „Діла", де ми шукали машиністки та стенографки для нашої Редакції. На оголошення в газеті щоденно приходило по кількох кандидатів і кандидаток, зі свідоцтвами, поруками, листами. Серед них буквально ніодин рефлектант(-ка) не відповідав нашій вимозі — знати стенографію й одночасно писати на машині —, а серед тих, що знали одно або друге, до вимків належали такі, які вміли б писати на машині під диктатом швидко і грамотно. Кожний упевняв: „Прийміть мене, я напевно швидко навчусь". Одночасно відусіль чуємо про безробітних молодих мущин і жінок, які покінчили напр. правничі чи фільософічні студії, а то й вищу господарську школу, і шукають якоїнебудь праці, яка не мала б навіть нічого спільного з їхніми кількалітніми студіями: аби тільки не бути тягарем для рідні, аби працювати і щонебудь заробити, бодай на ті черевики, що знищені безуспішною мандрівкою за працею.

Щось із цим фактом треба зробити. Масових варстатів праці не створимо, це річ, яка перерступає нинішні можливости українського громадянства, бо безробіття — це невідлучна частина національної дійсности. А проте якось унормувати відносини на ринку праці і запотребування на працю — таки треба і можна. Маємо вже психотехнічну порадню. Не дуже вона ще популярна, не дуже люди ще знають, що це таке і яка практична вартість такої установи, а проте щораз більше матуристів іде туди за порадою: на які студії, до якого фаху найкраще підходить вдача кандидата, який сам собі з неї не здає справи. Однак психотехнічна порадня не має нічого спільного з вимогами української економіки: ця корисна, наскрізь модерна установа може встерегти неодну молоду людину від справжньої трагедії, якою нераз буває фальшивий вибір звання. „Розминувся з покликанням" — казали вже давно і „розминаються" надалі ті, які до своєї будуччини ставляться легкодушно.

Але тут треба ще чогось іншого. Треба якогось осередку, який не тільки був би бюром праці, але й науковою статистично-реєстраційною станицею, що виказувала б докладно, які вигляди мають такі-то і такі фахи, що досі не мають зовсім (або їх мають за мало) своїх українських заступників. Треба відвернути дотеперішню практику: молодь іде здобувати собі загальну освіту, а потім хоче здобути спеціяльну — вже на готовій посаді, при готовому варстаті праці, до якого не було ніякої підготови. Очевидно, що така процедура багато важча і трудніша, бо і працедавець і сам варстат праці мусять брати кандидата „на віру" та годитися, щоб — висловлюючись образово і трохи драстично — на їх бороді вчилися голити.

Справа нелегка і складна. Гадаємо, що добре було б, коли б над нею призадумалися ширші кола. Радо дамо у „Ділі" місце міркуванням на цю тему.

ік.

Женева під знаком потрійного союзу.

(Від власного кореспондента).

Женева, 30. травня 1939.

Весняна 105-а сесія Ради Ліги Націй одна з найкоротших, може ввійти до історії з уваги на події, які нависли над Европою. В неділю рано льорд Галіфакс прибув до Женеви і — як повідомляє недискретна преса — перейшовши скісно Корнавенську площу перед двірцем подався просто до церкви Нотр Дам де Женев, де стоючи вислухав Службу Божу. Дивного в тім нічого нема, бо він людина побожна, а їхав з Парижа не лише разом з Бонне, а й із Майським. Коли молився за успіх англьо-московського пакту, то його молитва мабуть буде вислухана остільки, що до того пакту прийде, але чи сам пакт вийде на здоровля Англії та Европі — будучність покаже. Сесія Ліґи ніби причинилась до того, щоб перебороти частину трудноців, що стоять на дорозі до анґльо-московського пакту, який заслонив всі інші справи, самі собою досить поважні, як наприклад справа укріплення Аляндських островів. Випадок, що головою Ради Ліґи Націй стає кожної сесії інший її член за азбучною чергою, хотів, щоб цим разом став ним ніхто інший як п. Майський. Від Літвінова відріжняється він додатньо мовчазністю. Зрештою і льорд Галіфакс та Бонне промовляли тепер дуже мало і не сказали властиво нічого, бодай нічого нового. Що „британський уряд вірний ідеалам Л. Н. і її помирним методам", загальньо відомо, зрештою це має доказати й майбутній ...военний пакт з Москвою. „Коли розпочаті переговори будуть закінчені, Л. Н. буде про них повідомлена..." Як звичайно, — але мабуть не за цієї сесії, бо не зважаючи на засадничу згоду є ніби досить ще ріжниць у поглядах Льондону та Москви. З промови Бонне стало відомо, що з альтернативи „панування чи співробітництво — Франція вибрала цей другий шлях", себто співробітництво з Великобританією та Московщиною. По цих промовах міністри закордонних справ Анґлії та Франції покинули Женеву того самого вечора у вівторок. До їх коротких заяв Майський не мав нічого додати, підкреслюючи лише демонстраційно, що московський уряд „рішений не відступати ніодного кроку від свого становища і своїх жадань і полишає іншим шукати шляхів, як пристосуватися до його рішень." Багато познак вказує, на жаль, на те, що Кремль дійсно почуває себе паном політичної ситуації, витвореної західними великодержавами, і змагається використати її в повній мірі, хоч британські вагання і проволікання дуже псують нерви московським можновладцям. Цю нервозність помітно і на шпальтах французьких большевицьких денників. З одного боку „Ле Суар" повідомляє з Женеви, що британський уряд згодився у засаді на пакт взаємної допомоги та що Патьомкін має прибути незабаром до Парижа і до Льондону для остаточного сформулування текстів пакту, з другого боку той сам часопис та „Л'Юманіте" обурюються на оптимізм льондонської преси, що чекає близького підписання пакту. Як повідомляють тут з совітської делегації, вона зовсім не захоплена тими оптимістичними голосами про стан англьо-московських нарад, які започаткував Чемберлен у середу своїм виступом у палаті громад по повороті Галіфакса до Льондону, бо його проект порозуміння з СССР зовсім не відповідає тому союзові, що його хоче московський уряд.

Незрозуміле на перший погляд перенесення анґльо-франко-московських переговорів до Женеви, які можна було так само добре провадити й у Льондоні та Парижі, вияснює та обставина, що в Льондоні та Парижі хотіли спершу втиснути потрібний пакт у рамки женевської Ліги, користуючись 16-им розділом женевського пакту про взаємну допомогу у випадку неспровокованого нападу. Найменше, розуміється, була б цим утішена Москва, бо виступи Ради перед спільним збройним виступом, яких вимагає цей розділ, дуже зменшували б її вигляди викликати війну поміж „капіталістичними" державами, уникаючи безпосередньої участи в ній. Але нейтральні держави, навчені досвідом етіопської війни, виступили рішуче проти цього пляну, погрожуючи масово виступити з Л. Н., коли того параграфу великодержави вживають як перевагу для потрійного союзу. Щодо цього не полишає найменшого сумніву скандинавська преса. Так само ворожою супроти СССР та якоїсь співпраці з ним була також і промова Сандлера

на Національних Зборах Португалії, з якою Льондон хоче зберегти добрі взаємини.

Головним завданням дальшого побуту п. Майського в Женеві є недопустити до ремілітеризації Алляндських островів, якої жадають Швеція та Фінляндія, також як і до негайного вирішення цієї справи в Женеві. Совітська делегація жадає відложити цю справу на осінь, сподіваючись, що тоді пощастить втягнути справу озброєння тих островів у загальну систему безпеки, себто взяти участь в їх спільній збройній „обороні“. Справа виглядає тим комічніше, що — як загально відомо — укріплення тих островів має бути звернене саме проти СССР, бо Німеччина проти того ні трохи не протестує. Хоч справу поганую напевне похоронять в одній із женевських комісій, проте вона вказує ясно на становище Швеції та Фінляндії супроти майбутньої союзниці західних великодержав.

У справі японсько-китайського збройного конфлікту виголосив, як звичайно, Велінгтон-Ку промову, що заняла майже десять сторінок машинового письма, жадаючи підтримати Китай проти Японії. Але ці вимоги мають також дуже мало виглядів вийти поза межі координаційної комісії, куди їх відішлють. Займатися китайською справою мають західні великодержави тепер тим менше охоти, що побоюються, що після підписання потрійного пакту протикомуністичний пакт перетвориться в справжній воєнний союз Японії з Німеччиною та Італією.

З огляду на те, що систематичне легковаження Ліги Н. при пологаджуванні найповажніших політичних справ Европи до решти підірвало авторитет женевської установи, англійський та французький уряди вжили заходів, щоб поширити технічні та гуманітарні функції Ліги та вдержати цим спеціяльно деякі південно-американські держави, які мають намір її покинути. До цього мають притягнути деякі держави, які до Л. Н. не належать, а передусім Злучені Держави Північної Америки, які мали дати і президента для комітету членів Ліги, що мали б співпрацювати з нею. Ані Лізі Націй ані світові такі штудерації не поможуть.

М. Данько.

СЕСІЮ СОВІТСЬКОЇ УКРАЇНИ ВІДЛОЖИЛИ НА НЕОБМЕЖЕНИЙ ЧАС.

МОСКВА, ПАТ. Сесію Найвищої Ради Совітської України, яка мала відбутися 7. ц. м. відложили на необмежений час, без подачі причини.

ҐЕН. КЕЙПО ДЕ ЛЯНО В НІМЕЧЧИНІ.

Еспанський ґенерал Кейпо де Ляно прилетів сьогодні в товаристві 4 еспанських старшин генерального штабу до Штутґарту, відки він виїде до Берліна. Авас подає, що ґен. Кейпо де Ляно візьме участь у конгресі б. німецьких комбатантів та в парадах, що їх зорганізовано у звязку з приїздом німецького легіону добровольців „Кондор“.

З польської преси.

Труднощі в монтуванні демократично-совітського бльоку.

Промова совітського комісаря закордонних справ Молотова на недавньому засіданні Найвищої Ради СССР була чималою несподіванкою для міжнародньої політичної опінії. Під враженням кількакратних, змістом і тоном дуже впевнених заяв англійських та французьких державних керманичів загальна міжнародня опінія ні трохи не сумнівалася про те, що між західно-европейськими демократіями та СССР уже в найближчих днях, а може й годинах, стане фактом договір про взаємну допомогу на випадок війни, що Совітський Союз скоро й беззастережно увійде до „бльоку мира“, монтованого анґлійською дипльоматією проти „держав оси“. Молотов у своїй промові несподівано скориґував цей міжнародній оптимізм; він вказав на те, що істнують ще поважні ріжниці поглядів на зміст проєктованого оборонного договору між бльоком західних демократій та СССР, бо, що більше, він заявив, що переговори, які від кільканацяти тижнів ідуть між Москвою та столицями західних держав, зовсім не перешкаджають СССР вести розмови з Німеччиною та Італією про наладнання господарських чи яких інших взаємин.

Годі дивуватися, що таке становище СССР викликало загальне негодування і розчарування та навіть підозріння преси, що симпатизує з анґлійсько-французьким бльоком. Пишуть про дволичну дипльоматичну гру московського уряду, про спробу лявірувати між обома ворожими таборами на те, щоб переконатись, де можна більше скористати. З другого боку преса „держав оси“ добачує в промові Молотова виразну погрозу під адресою Анґлії-Франції та осторогу, що західні демократії нехай не торгуються, бо вони не є одинокими партнерами, з якими СССР може порозумітись. Деякі німецькі пресові орґани промову Молотова оцінили просто як оферту московського уряду для „держав оси“.

НЕСТОР В. РІПЕЦЬКИЙ. 2.)

Будда з червоними очима.

Коли я відложив альбомик, Рашіо піднявся нагло і станув, ворушачи своїми вузькими, сухими устами, немов прибираючи слова, немов вагаючись сказати нам щось. Він ворушив своїми довгими руками, на чолі виступив у нього сріблистий піт, а ми зі здивуванням дивилися на його чудернацьку поведінку і не знали що нам зробити. Вкінці він ще раз махнув рукою, відтак важко сів у фотель і засопів. Його очі згасли, як гаснуть вечірні зорі, тільки тиша в кімнаті стала якась така важка й прикра.

Один із нас, старший за нас усіх разом і поважніший підступив до нього й поклавши руку на його вузьких раменах голосно спитав:

— Що вам, друже?

Рашіо підвів голову, подивився по черзі на кожного з нас, думав щось довго, а відтак тихим, дуже тихим голосом заговорив скоро, немов бажаючи скоріше все сказати:

— Не дивіться на мене такими пронизливими очима... Я знаю, що для вас я тільки жовта звідка, цікава й екзотична... Ви-ж такі, як усі білі. Для мене крім погорди у вас немає іншого почування нема... Я — тільки жовта фіґуринка до музею особливостей. І кожний із вас хвалитиметься своїм приятелям, мовляв, знали ми колись такого жовтого чоловічка, такого дивного і смішного, такого...

Він закашлявся, затріпотав дивно безпомічно своми сухими руками й зовсім несподівано замовк. Замовк, згорбився, сховався, неначе слимак у свою мушлю, в мовчання.

Мої приятелі почулись ображеними і не попрощавшись вийшли. Я зилишився, бо жаль мені стало мого жовтого приятеля, а рівночасно мені захотілось розгадати цю таємницю його такої несподіваної переміни.

Ми сиділи довго мовчки. Він мав закриті очі і тільки раз за разом сягав рукою за піроскою. Я теж мовчав шукаючи слів, щоб ними заспокоїти його.

Дим із вівтаря снувався чимраз важкішими клубами. У кімнаті було темно від диму, а крізь вікно вдиралися червоні, багрові промені сонця на заході. Тільки вітер за вікном гойдав повним галуззям вишень. У променях сонця блищав несамовито і блискав своїми великими рубіновими очима буддійський божок, що стояв на столику біля вікна розглядаючись на всі сторони, блискаючи своїма восьмими червоними очима і погрожуючи чи благословлячи когось своїми численними руками, що стриміли грізно з його дивачного тулуба.

Вкінці мовчання стало нестерпне. Я встав, постояв хвилину при вікні, вкінці підійшов до мого приятеля. Він ніби спав. Віддих його був спокійний і глибокий, руки його опали зовсім безсило на поруччя фотелю, голова злегка перехилена на лівий бік і тільки зморщене чоло, неначе звиток старого перґамену, свідчило, що Рашіо інтенсивно про щось думає.

— Тен-Ці, (так я його звав) ви заспокійтесь... Ви-ж знаєте добре, що я вам приятель...

Він не ворухнувся. Тільки його віддих прискорішав і сичало повітря, вилітаючи з його тепер розхилених уст.

— Тен-Ці, — сказав я ще раз, беручи його підборіддя й підводючи його голову вгору. — Заспокійтесь, Тен-Ці, що з вами сталось?

Він розкрив очі, вони були заслонені мрякою, були несамовито блискучі, так, що аж я перелякався, немов би почав приходити до свідомости. А відтак, несподівано, зовсім несподівано для мене, зірвався з фотеля і задріботав своїми короткими ногами по кімнаті. Так ходив він кілька хвилин, а я не зводив із нього погляду. А відтак він сів перед статуєтою божка, впілив у нього очі і застиг, сам неначе статуя. Я зрозумів.

І вийшов.

Ще тільки від дверей оглянувся. Рашіо сидів непорушно, неначе мертвий, а зпід його голови лиховісно блищали рубінові очі божка.

На дворі був весняний, погідний і теплий вечір.

(Далі буде).

В звязку з цим варшавський „Час“ (з 2. червня ц. р.) висловлює такі цікаві, хоч може односторонні погляди:

„**Це неможливо, щоб між СССР і Третім Райхом дійшло до політичного співробітництва.** Проти такої можливости промовляють не тільки ідеольогічні противенства, яких у тотальних режімах не треба легковажити, але промовляє також противенство дуже життєвих інтересів. Совітсько-німецька кооперація була б улекшенням „Дранґ нах Остен“ Третього Райху, була б ослабленням тих, що протиставлять себе німецькому напорові у східньому напрямі. І чейже „Дранґ нах Остен“ спрямований не тільки проти Польщі, його метою з певністю не тільки Ґданськ і не тільки т. зв. поморський коридор. **Те, що німців манить головно на сході — це природні багацтва Росії. Це саме — головна мета німецького імперіялізму. Це було предметом довірочних суґестій Третього Райху під адресою Польщі — і таксамо це є джерелом українських плянів Розенберга.** В Москві здають собі безсумнівно справу з цього стану річей, розуміючи, що навіть посередня допомога німецькому імперіялізмові від СССР була б рівнозначна з підготовою зброї проти себе самого. Отже якщо совітські політики роблять такі або інші алюзії щодо можливости кооперації Совітської Росії з „державами оси“, то ці алюзії треба трактувати виключно як тактичні ходи, що мають на меті дальші уступки західних держав.“

Одначе — пише далі „Час“ журливо — виринає питання, чи домагання СССР під адресою Льондону і Парижа надаються до дискусії, чи може їхній зміст такий, що дальші переговори стають безпредметові?

„Тяжко відповісти на це питання — каже „Час“ — тому, що тексту французько-британських пропозицій до СССР не виявили і тому контрпропозиції Молотова теж не є ясні.“

Оскільки йде про вплив і значіння факту, що переговори між СССР та західними державами проволікаються і навіть плутаються, на міжнародне становище Польщі, на оборонний потенціял польської держави супроти Німеччини, то „Час“ стверджує, що польський уряд має докладні інформації про хід переговорів. Польські безпосередні взаємини з СССР основуються на пакті неаґресії. Врешті тою комісар Молотов ствердив, що польсько-совітські відносини поліпшилися. Покищо — каже „Час“ — і це вистачає.

З лектури поважнішої преси можна набрати вражіння, що скрипіт у монтованому Анґлією протинімецькому бльоку не так легко усунути. За кулісами йдуть якісь великі дипльоматичні торги.

Большевики не хочуть мира.

Варшавський „**АБЦ**“ займає до промови Молотова становище, що сильно ріжниться від голосів іншої польської преси.

Передовик „АБЦ“ (з 2. VI.) у промові Молотова добачує потвердження факту, що „**Совіти мають перед собою важніші цілі, ніж зберегти европейський мир, що ніжна дипльоматична гра, ведена під диктатом Комінтерну, має що інше на оці, як спинювати війну.** „АБЦ“ твердить катеґорично, що:

„метою Комінтерну і жидів, що стоять за ним, **є викликати велику воєнну заверюху. Тактичним маневром, що має до цього довести, є рівновага обох бльоків, які мають бути партнерами у майбутній війні. Якщо б Совітська Росія рішуче станула по боці протинімецького бльоку, то вже нині могло б повстати переконання про повну перевагу протинімецького бльоку і це могло б відстрашити III. Німеччину від війни. Щоб протиділати грізному для Совітів збереженню европейського мира, Молотов під диктат третього інтернаціоналу зволікає з заключенням пакту з двома західно-европейськими великодержавами, що більше — робить гарні жести під адресою Третього Райху.**“

„АБЦ“ до цього додає, що ці жести є, очевидно, тільки жестами. Для того, щоб Москва приєдналась до „держав оси“, Німеччина мусіла б за дорого заплатити, на всякий випадок мусіла б зірвати протикомінтернівський договір з Японією. Це виключене. Тому

„промову Молотова треба трактувати як ще один маневр, мета якого утримати заогнення міжнароднього положення в Европі і не допустити до якогось прояснення у цьому положенні. Варто пригадати, що протинімецький бльок може розвиватись без мілітарної допомоги Совітів. Це має навіть — кінчить „АБЦ“ — свої добрі сторони, бо мусить успішно вплинути на відношення Японії до цього бльоку.“

Побачимо...

Шевченківська вистава в Ґенті.

ҐЕНТСЬКІ ПРОФЕСОРИ СВЯТКУЮТЬ РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА.

Лювен, у травні 1939.

Земляки з Ґенту прислали вибагливо виданий проспект: на окладинці проспекту автопортрет молодого Шевченка і великими червоними літерами: **Шевченко, Вистава в університеті Ґенту від 17. до 23. травня 1939.** Дата 1814—1939 і великими черенками: **Від кріпака до найбільшого поета України.** Внутрі проспекту програма й елеґантною курсивою виписане запрошення на „торжественне відкриття вистави“.

Звідки і як взялася Шевченківська вистава у Ґенті та ще в університеті?

Щойно на місці можна було про те довідатися.

Отже є в традиції ґентського університету влаштовувати щороку вистави, присвячені культурі народів, що заселюють СССР. І так мин. року цей університет улаштував виставу Пушкіна, цьогож року виставу Шевченка з нагоди 125-ліття народин поета. Ініціятива цьогорічної вистави належиться д-рові Денові, професорові славянської фільольоґії у згаданому університеті.

Святочне отворення вистави відбулося 16. травня в парадній салі Академічної Ради при повному професорському зборі, численній приявї флямандського студентства та представників інтелектуальної еліти Ґенту.

Отворив виставу ректор Схуп. Відтак проф. Ден, секретар і головний орґанізатор вистави, виголосив реферат про життя і творчість Тараса Шевченка. Він підчеркнув величезне значіння Шевчнка для українського народу, його суспільницькі мотиви та його боротьбу проти царського гнету.

Потім ішла концертова частина у виконанні квінтету, що відограв „Заповіт“ і солістів, що відограли низку композицій до творів Шевченка: Лисенка, Степового й ін. Проф. Ден подавав у нідерляндській мові зміст дотичних поезій („Минають дні“, „Доля“; „На городі коло броду“ й ін.).

Після закінчення святочної частини, присутніх впроваджено до саль, де розташовано виставу. Впадала в очі численна збірка картин Шевченка; багато знимок із Шевченківських академій, відслонення памятника Шевченка у Києві і т. п. Книжкові стояки були заповнені люксусовими Шевченковими виданням Держ. Вид.

Але чому на **Шевченківській** виставі треба було творити для творів Шевченка декорацію із творів російських авторів: деяких російських перекладів з чужинецької літератури? На це міг би відповісти хіба совітський уряд, який постачив усі матеріяли до вистави.

На відкритті вистави був присутній совітський посол у Брюселі, Рубінін. Він дякував орґанізаторам вистави від совітського уряду, назвав Шевченка „українським Пушкіном“ і... дивна річ: виразно зазначив окремішність Шевченка від Росії і російської літератури.

Вражіння загальне в українського учасника згаданої імпрези таке, що багато друкарської фарби сплине ще по папері, заки Україна перестане бути в головах західно-европейських учених чимсь у ролі складової частини того збірного поняття, яке вони звуть „Росією“. Але всеж сам факт, що десь там у ґентському університеті достойні професори і студентська молодь віддають пошану нашому ґенієві, влаштовують Шевченківський концерт і виставу творів Шевченка, настільки цікавий та підбадьорюючий, що ми без надуми взяли за перо.

„УКРАЇНСЬКЕ СВЯТО У БРЮСЕЛІ“.

Під таким і подібними наголовками бельґійські щоденники помістили дуже симпатичні вражіння своїх репортерів із Шевченківської академії, влаштованої „Союзом бувших українських вояків у Бельґії“. Академія відбулася в неділю 21. травня в сальонах брюсельського Дому Інвалідів. Добре технічно і голосово представлявся хор під орудою п. Біловуса, цікавий був програмовий реферат чи пак промова п. Олексюка, сольові співи переплітались з рецитаціями поезій Шевченка (у французьких перекладах) п-ни Лесі Кисляківної та композиціями В. Барвінського й ін. українських композиторів до слів Шевченка — у виконанні бельґ. пяністки та композиторки Арлез. Було багато бельґійської публики. Обовязки господаря сповняв п. М. Граб.

Ж. П.

Ще про совітсько-німецькі переговори.

ЛЬОНДОН, 2. VI. „Дейлі Експрес“ повідомляє, що німецькі дипльоматичні спроби навязати неофіційний контакт із совітським урядом закінчилися невдачею. Анґлійський часопис твердить, що поправою совітсько-німецьких взаємин канцлер Гітлер намагався перешкодити у створенню протинапасного фронту.

В тій акції брав між ін. участь з доручення німецького уряду б. чеський премієр ген. Сирови. Одначе він виявився замало активний та менше популярний, як це собі в Берліні уявляли.

Авас подавав, що Німеччина пропонувала навіть Совітам між іншим теж необмежені довгоречинцеві кредити на вигідних умовинах, одначе Совіти буцімто такими пропозиціями не вдоволилися. Є всі дані на те, що німецький уряд намагався ріжними заходами ожи-вити торговельні звязки зі Совітами, але но йому не дуже вдавалося. Зате Італія має більше щастя та її торговельні звязки з СССР чимраз кращають. Вистане згадати те, що тепер Москва доставляє Італії 400.000 тон нафти річно. В Москві призадумуються над тим, чи Німеччина не доручила Італії підтримувати звязки з Москвою і таким чином ... сто поділити між себе ролі.

—o—

ВІДЕНСЬКА ПРЕСА ЗНОВУ НАРІКАЄ НА МАДЯРІВ.

ВІДЕНЬ, 2. VI. ПАТ. Віденська преса знову нарікає на терор, що його стосували в Мо... чі мадярські націонал-соціялісти супроти ні... мецької націонал-соціялістичної групи.

РАТИФІКУВАЛИ ДАНСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ ПАКТ НЕАҐРЕСІЇ.

КОПЕНГАҐЕН, 2. VI. ПАТ. Фолькетінґ ра... тифікував дансько-німецький пакт ... 115 голосами проти трьох.

Правне положення кооперативних працівників у ріжних державах.

(Стаття надіслана з кол кооперативних працівників).

Несподівано зактуалізована у нас справа умовини праці та винагороди працівників наших кооперативних установ (головно у звязку з одним відчитом, який наробив багато шуму), напевне менше хвилювала би ріжних людей, як би вони завдали собі труду та поцікавились, що неодна річ, яка нам здається небувалою новиною, чи навіть єресю, такою у світі не то не є, а навпаки, є вже давно принятим звичаєм, що його виправдав довголітній досвід.

Батьківщина кооперативного руху, **Англія**, щодо метод нормування відносин праці в кооперативних установах почала своїм старим і випробованим шляхом — добровільних умов і вільної громадянської ініціятиви. Як відомо, Англія взагалі країна лібералізму і громадської самоуправи. Це має свій відгомін також у нормуванні відношення праці. Ще заки держава поцікавилася напр. охороною здоровля робітництва, вже про цю справу дбали самі робітничі організації, основуючи сотні сильних „запомогових кас"; пізніше справою цією почали завідувати професійні союзи.

Подібно було з регулюванням часу праці і висоти платень. Нині ці справи на просторі цілої держави урегульовані масовими збірними умовами по окремих галузях праці. Умови заключають з одного боку організації працедавців, з другого фахові (бранжеві) організації фізичних і умовних працівників.

Кооперативні працівники, число яких у 1937 р. осягло цифру 320.000 не мають окремої своєї організації; вони розділені по окремих професійних союзах відповідно до роду праці. Величезна більшість це торговельні працівники; вони входять у склад „National Union of Distributive and Allied Workers"; становлять округло половину всього членства і є групою, яка надає тон. Тільки вищі кооперативні працівники мають окрему організацію — „Національна Унія кооперативних урядовців", яка мала приблизно 6.000 членів. Працівники промислових підприємств кооперації є у відповідних окремих загально-працівничих союзах.

З усіми тими професійними організаціями кооперація поробила збірні умови, що реґулюють норми праці, винагороди, виповіді, часу праці, відпусток і т. п., але **трактує ці норми не як максимум вимог працівників, тільки як мінімум.** Отже у практиці умовини праці і винагорода по кооперативних установах корисніші для працівників, як по приватних підприємствах. Цю справу улегчує обставина, що в органах управління кооперативних установ засідає багато осіб, що рівночасно є провідниками професійного руху. Ця обставина злагіднює також небезпеку конфліктів між кооперацією і професійними організаціями. Від ґенерального страйку 1926 року, коли працівники кооперативних установ страйкували для солідарности з рештою членів професійних союзів, діє порозуміння, яке унеможливлює в кооперації страйки. Для вирішування можливих спорів кооперація і централя професійних союзів створили спільний розємчий суд (National Concilation Board for Coop. Scrotce) який вирішує річно в пересічні до 50 ріжних справ і є запорукою соціяльного мира в англійській кооперації. Цей суд вирішує навіть такі справи, як примірoм скарга працівника за неслушне звільнення його з праці.

Понад 80% працівників (умовних і фізичних) обхопило емеритальне обезпечення, що його зорганізували самі професійні союзи.

У Німеччині від 1934 року діє Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit, який віддзеркалює політичний переворот 1933 р. Силою цього закону в кожному підприємстві діє державний чинник („Freuhänder der Arbeit"), фактично державний інспектор. Він контролює всі умовини праці. Він устанавлює норми часу праці, винагороди, відпусток і т. п. Діючі до того часу збірні умови праці (так звані „Tarifverträge") утратили силу; втратили право робітники, але і працедавці перестали бути суверенними панами підприємства. За переступлення працедавцем устійнених норм грозять дуже тяжкі кари виключно до відібрання йому права керувати підприємством. (Нема, здається, потреби доказувати, що для недержавного руху німецький взірець непригожий; зате значно догідніший взірець англійський).

Дуже важною річчю, яку завів закон з 1934 року, є **стабілізація праці** всіх працівників, як фізичних так і умовних. **Працівника можна звільнити з праці тільки по присуді** „суду чести". Але судові чести підлягає не лиш працівник; **присуд суду може досягти і працедавця,** який тоді несе наслідки свого поведення. Ця норма, хоч і є виявом збільшеної інґеренції держави в життя підприємств, з другої сторони може бути охороною для працівника перед несправедливою поведінкою працедавця. **Кооперація** підпадає під той самий закон.

В **Італії** кооперація признана вже за окрему корпорацію. Отже норми праці устійнює рада кооперації на цілу державу, зложена з представників установ і синдикату, себто професійного союзу кооперативних працівників. (У Німеччині професійні союзи також удержавлено під назвою Arbeitsfront, але корпорацій на взір Італії не заведено). Корпорація, з участю працедавців і працівників та делеґата держави і партії, устійнює обовязкові для цілої держави норми праці й винагороди; ці умови, що мають характер збірних договорів, затверджує або відкидає державний комісар корпорації і вони дістають силу закона. В кожнім разі і тут, подібно як і в Англії та Німеччині, окремий працедавець (фірма, установа) утратив право самовільно устійнювати норми праці і винагороди; навіть його право довільно приймати до праці і звільнювати з неї сильно обмежене

Франція. Відносини праці в кооперативних установах урегульовано 1920 року умовою між Національним Союзом споживчої кооперації і Генеральною Конфедерацією Праці. В умові кооперація застерегла собі, що точки договору не можуть ослаблювати конкуренційної здібности кооперативних установ супроти приватних підприємств. Умова передбачує нормувати умовини праці шляхом заключування колективних договорів між кооперативними установами і працівничими професійними союзами. Збірні умови можуть торкатися таких справ: 1) умов приймання персоналу до кооператив, 2) обовязку приналежности до професійної організації, 3) винагороди, часу праці і т. д., 4) відпусток, підмоги, відправного і т. п., 5) звільнювання з праці.

Щодо найважнішої, останньої точки, то загальна умова передбачує право професійної організації заступатися за кожним звільненим членом, для того, щоб ствердити причину звільнення. Якби професійна організація заквестіонувала правосильність звільнення, то умова з 1920 року каже, що справу слід передати на вирішення розємчій комісії, яка складається з представників кооперації і професійних союзів.

Щодо страйку, то умова устійнює, що працівники кооперативних установ не мають страйкувати тоді, коли вибухне страйк у приватних підприємствах з тої самої бранжі, але обовязані матеріяльно підтримувати своїх професійних товаришів з приватних підприємств у їх змаганнях.

Практичне переведення повищої умови пішло назагал по наміченій в умові лінії. Більшість кооперативних працівників вже обхоплена збірними умовами, які нормують не лиш час праці і винагороду, але і платні відпустки, підмоги в разі недуги, охорону

матерей і т. д. Кооперація значно випередила переломові соціяльні реформи з 1936 року: 40-годинний день праці і платні відпустки для всіх родів працівників. Многі кооперативні установи признали своїм працівникам також право висилати делеґатів на засідання управ і надзірних рад, право, остаточно оформлене законом у 1936 році. Тому централя кооперативного руху могла з гордістю ухвалити в 1937 році таку резолюцію: „Конґрес тішиться, що закони з 1936 року принялі поправу становища робітничої верстви. Одначе він пригадує, що більшість тих користей кооперативи стосували вже перед появою тих законів.

З менших держав згадаємо ці дві зразкові кооперативні **країни: Швецію і Фінляндію.** (На жаль, не маємо під рукою точних даних про Данію, одначе відносини в цій країні покриваються вповні зі шведським взірцем). Більшість (95%) працівників шведських кооперативно-споживчих установ (а було їх з кінцем 1937 року понад 24.000 осіб, не рахуючи очевидно доходячих), зорганізована у загальних професійних союзах. Таким чином вони підпадають під загальні норми збірних договорів, що їх заключують працедавці з професійним союзами. Тільки деякі вищі урядовці тримаються окремо, але силою факту і вони користають з вигід, що їх вибороли професійні союзи.

Назагал хоч обовязують загальні договори, положення працівників кооперативних установ корисніше, ніж приватних фірм, бо кооперація трактує точки збірних умов як „мінімум". Час праці був однаково 48 годин тижнево: (у бюрах 43 години), але щодо відпусток то в кооперації обовязують ліпші норми, як у приватних підприємствах (у кооперації для робітника найменше 12 днів в році, у приватних фірм 5—6 днів. Від 1940 року норму кооперації закон поширить на всі підприємства. Таким чином кооперація і тут є піонІром соціяльного поступу.

На випадок недуги кооперативи платять своїм працівникам, без ріжниці чи умовий чи фізичний, підмоги у висоті 50—60% тої підмоги, яку виплачує каса хворих, прим. 3 корони денно. У цій справі є ріжні варіянти, нераз дуже цікаві (нпр. установа дає своїм службовикам в разі недуги на свій кошт лікарську поміч побіч каси хворих).

Відносини між кооперацією і професійними союзами дуже приязні. Один раз тільки був страйк, у 1933 році, у фабриці кальошів Кооперативного Союзу „Кооп. Фербундет". Спори вирішує мировий суд, складений за англійським взірцем.

Фінляндія. Вже у 1917 році союз споживчої кооперації (так званий К. К.) заявив готовість заключити збірний договір праці з професійним рухом працівників. Нині обовязує збірна умова з 1933 року. Умову заключує кожна кооперативна установа сама, але на підставі одного взірця. У 1938 році обовязувало 90 збірних умов, які обняли 7.300 осіб. Збірні умови дають працівникам більші права ніж закон; зате працівники погоджуються обмежити свої права прим. щодо страйку. Означили ділянки праці, в яких страйк недопускальний.

У Польщі, крім обовязуючої охорони праці законною дорогою, є також поважний рух за подрібнішим нормуванням праці збірними

умовами. Особливо по законі 1937 року, який надав збірним умовам правне обличчя, рух за збірними умовами поширюється. Вони вже поширюються у централі споживчої кооперації „Сполем" та кількох найбільших кооперативах цього обєднання. У „Сполем" працівники здобули також право участи через своїх делегатів у засіданнях Надзірної Ради установи.

Коли передумати глибше суть тої еволюції, що відбувається на наших очах у цілій Европі в ділянці відносин заробіткової праці, то не можна не зауважити одного: всюди є виразна тенденція обмежувати суверенність працедавця в підприємстві. Від найбільш демократичних до найбільш тоталістичних устроїв, тут у формі добровільних догід, там у формі авторитарних норм влади, прийшла до голосу однакова думка: що нинішне підприємство, це вже не суверен, а суспільна установа, з відповідальними загально-національними функціями. (Тому то в згаданім німецькім законі вже навіть не вживають терміну Unternehmung або хоч Betrieb, тільки Betriebsgemeinschaft, трудова спільнота).

В цій еволюції виразна перемога суспільного моменту над індивідуалістично-приватним. Разом з тим виразна тенденція вирівнювати надто яскраві суперечні права працедавця і працівника.

Зокрема безпосередні умови кооперації з професійним заступництвом працівників є причиною того, що соціяльні відносини внутрі кооперації назагал гармонійні, а конфлікти належать до рідкости.*)

С. Р.

*) Джерелами повищих інформацій служили: орган Міжнар. Кооп. Союзу „Internat. Genossensch. Rundschau", бюлетини „Міжнар. Бюра Праці" в Женеві і кооперативна преса.

ЯПОНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВИДАЧІ ВБИВНИКІВ ДИР. ЧЕНҐ-ШІ-КІЯНГА.

ТОКІО, ПАТ. Японський консуль у Тієнтсіні вручив анґлійському ґенеральному консулеві ноту з домаганням негайно видати збивників директора відділу Китайського Банку Ченґ-Ші-Кіянга. В ноті сказано, що як убивників не видадуть до пятниці, японська влада почне акцію на власну руку. Як відомо дир. Ченґ-Ші-Кіянга вбили 9-го квітня на території анґлійської концесії в Тієнтсіні.

—o—

НІМЕЦЬКІ ЕМІҐРАНТИ НЕ ХОЧУТЬ ВЕРТАТИСЯ ДО НІМЕЧЧИНИ.

КОВНО, ПАТ. Досі працює в Литві багато чужинців, промислових специялістів, що рекрутуються головно з німецьких політичних еміґрантів. Як повідомляє литовська преса, ці еміґранти дістають в останньому часі пропозиції, щоб верталися до Німеччини, де їм обіцяють працю. Згідно з інформаціями литовської преси, досі ні один з тих еміґрантів не прийняв такої пропозиції.

ПЕРЕД ФІНЛЯНДСЬКО-СОВІТСЬКИМИ ПЕРЕГОВОРАМИ.

ГЕЛЬСІНКИ, ПАТ. Тутешні політичні кола твердять, що Фінляндія в недалекому майбутньому почне з совітським урядом розмови у звязку з укріпленням Аляндських островів. Реалізацію проектованих фортифікаційних праць мають перевести негайно, згідно з планами державної фортифікаційної комісії.

—o—

Зеленосвяточні походи на могили.

ТОВСТЕНЬКЕ.

У другий день Зелених Свят відбулася на могилі в Товстенькім, пов. Копичинці, панахида за поляглих, до якої стануло 10 священників. Іще перед панахидою юрба молодих хлопців силою усунула з площі коло могили жидівські страгани. На хресті, що є на могилі, завішено 6 вінків, останній з терня. Народу прийшло до Товстенького багато, найбільше з копичинського повіту, але були теж люди з сусідніх повітів: борщівського й чортківського.

Вистава галицького примітиву.

Минулої суботи відкрив Національний Музей свою чергову виставу із серії систематичного опрацювання призбираного матеріялу; вистава цим разом присвячена галицькому примітивові 17—19. вв. Цей „примітив" досить складний: під „примітивом" розуміємо звичайно щось не досить добре виконане; та в понятті мистецькому це значіння куди ширше — воно означає ту ділянку народньої творчости, що йде не по дорозі історичних стилів (хоч може їх заторкати), а за тим глибшим образотворчим інстинктом, що підсвідомо веде рукою мистця-ремісника з народу. Під цим оглядом образотворче мистецтво стоїть у тісному звязку з іншими народніми мистецтвами — поезією, музикою, танком. Про цей звязок пише у вступі до катальогу І. Свенціцький, а М. Федюк говорить про суть примітиву, як епіґона давнього мистецтва або предтечі нового.

Вистава, що обіймає 163 експонати, поділена на такі відділи: Народні первні в іконописі; Хатні образи; Гробниці й вотивні портрети; Ікони-плоскорізьби; Різьби; Різьблені ручні хрести; Образи на склі.

Іконопис цікавий тим, що він носить усі риси народнього мистецтва. У 17. в. саме й закінчився властивий галицький іконопис, далі він зливається з етнографічними елементами і стає справжнім висловом національного українського почуття. Сильний вплив барока, що прийшов від заходу, нівелює дещо цю самобутність, але й він підпадає тому самому національному перетворенню. У „хатніх" образах стрічаємо наших популярних святих св. Миколу, Варвару, Михайла і ін., не згадуючи Богородиці й Ісуса Христа. Тут, не будучи звязаним безпосередньо всією традицією церкви, народній мистець вільніший у вислові. Серед вотивних портретів знаходимо незвичайно вартісні і цікаві зразки побуту та історії. Тут переважно збірні портрети з гербами, нпр. родинний портрет шляхтичів гербу Сас, або-ж воїнів з гробу Господнього — майже ревеляційні зразки народнього типу вояків-козаків, від яких тільки крок до відомих козаків Мамаїв, яких два малюнки бачимо теж на виставі. Плоскорізьба, багато оздоблена золотом, сріблом та фарбами дає змогу стежити за тим шляхом, що його переходила плоскісна візантійська традиція до натуралістичного бароку. Як крайній зразок такого натуралізму бачимо св. Миколу (з 17. ст.), убраного у справжні ризи, з рухомими руками і справжньою книжкою, вмонтованою, як образ, в ряму...

Між різьбами знаходимо прекрасні зразки стилю і виразу, образи-ж на склі гуртували на відкритті вистави коло себе гурти малярів, що в пишних, соковитих барвах та в розмашній, але якій суцільній композиції тих малюнків могли дошукуватись звязку і подібности з неодним напрямом сучасного модерного мистецтва; з погляду напрямку нпр. надреалістичного — поміж малюнками на склі є безперечні архитвори т. зв. „чистого мистецтва", себто мистецтва, де головною домінантою є формально-кольористична візія, яка пориває нас своєю маґією.

На відкритті, обіч наших мистців та мистецтвознавців бачили ми й кількох чужинців, що специяльно цікавляться проблемою народнього мистецтва.

С. Г.

Єгипетсько-турецький союз?

РИМ, ПАТ. Повідомляють із Каїру, що тамошній щоденник „Місрі" пишучи про відвідини египетського міністра заграничних справ в Анкарі передбачує можливість заключення турецько-египетського союзу. На думку египетської преси можливість такого союзу бере під увагу Анґлія від заключення анґлійсько-турецького договору.

Студентські справи.

КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ВИКОНАВЧОГО КОМІТЕТУ ПРИ У. С. Г. У ВАРШАВІ.

Тяжкі матеріяльні обставини більшости українського студентства у Варшаві і слідом за цим „калькуляційні" столичні харчівні дуже часто підривають його здоровля й сили до праці.

Не з нашої вини щойно сьогодні ми постановили цьому лихові зарадити через основання української студентської харчівні. Повідомляємо про це українське громадянство у Варшаві й у краю. Рішення основати харчівню з початком нового академічного року запало на спільній анкеті студенства та старшого громадянства української кольонії у Варшаві 28. травня ц. р.

На основний фонд потребуємо 3.500 зол. Всі бувші члени і прихильники У. С. Г., як також всі ті українські громадяни, що розуміють нашу позицію на варшавському терені й добачують доцільність задуманого нашого почину, певно й охоче поможуть нам здійснити наші пляни. Користи з цього для українства у Варшаві будуть далеко більші, як передбачений і задуманий на обідові стипендії для незаможних студентів чистий зиск 250 зол. місячно.

Бувшим членам У. С. Г. у Варшаві, з огляду на технічну неможливість іншого способу, пригадуємо цією дорогою, в часі нашої великої потреби, про їхні заборження, що їх вони в формі позичок і допомог затягнули в Товаристві під час своїх студій. Просимо також інших українців не відмовлятися від щедрих жертв і повисилати на згадану ціль та слати їх складанками У. С. Г. ч. П.К.О. 23340, з дописком: „На харчівню".

Чи маємо пригадувати, що поміч суспільно наставленому студентству — це не милосердя, а поміч для цілої нації? Нація, що ряди будучого провідного елементу меншають, іде в напрямі смерти. Ми це тільки пригадуємо, бо віримо, що в нас хіба нема таких, щоб цього не розуміли. Тому тим певніше пригадуємося українському громадянству у вакаційних днях з молодечою вірою, що нас прийме та з вдоволенням сповнить наші прохання.

Принагідно зголошуємо всім заінтересованим, що вакаційне бюро У. С. Г. у Варшаві і при вул. Новий Світ ч. 30 м. 5, скритка почт. 625, ч. телефону 6-37-16.

Українську пресу просимо цей комунікат передрукувати.

Варшава, 29. V. 1939.

Пасічняк Василь,
пресовий референт У. С. В. К. при УСГ у Варшаві.

Історична мандрівка у Візантію.

Париж, травень 1939.

На книгарському паризькому ринку появилася історична праця про Візантію, пера А. Беї*), автора знаменитих історичних творів, м. ін. дуже добрих монографій про Рішеліє та Мазарена. Свою найновішу книжку автор уважає за свого роду духовий спорт. „Це не є праця наукова, — пише він у своєму вступі — але для вжитку освіченої та цікавої публики зібраний матеріял дослідів, які робили у Франції та на чужині історики спеціялісти від візантійської історії"

А що французькі історики мають божеський талант писати свої твори ясно, коротко, вдечно, і цікаво, то ми, сідаючи у вигідний фотель та беручи цю книжку в руки, мали враження, що відбуваємо далеку подорож у таку нам близьку історією, а всеж таку таємну та таку незрозумілу імперію. Тепер хочемо поділитися тими враженнями із тих наших духових мандрівок із читачами.

•

Загально вважають рік 395-ий християнської доби початком візантійської імперії, бо тоді цісар Теодозій Великий поділив свої велитенські посілости між своїх двох синів, Аркадія і Гоноріюса; цей останній панував у заході. Без сумніву, що урядово та правно істнувала ненарушена римська імперія, однак це була вже тільки фікція, поправді повстала нова східня імперія, закріпилася нова рівновага у світі.

Кордони цієї імперії обіймали східнє, південие та західне побережжя Чорного Моря, Балканський півострів, Грецію та острови; північний кордон творив Дунай; в Азії вона посідала Малу Азію, Сирію та провінції над Червоним Морем; в Африці Єгипет до Великої Сирти. Скажемо в кількох словах: Візантія домінувала над східньою частиною басейну Середземного Моря включно з Чорним Морем та Червоним Морем.

У місті Константина (330. р. по Хр. цісар Константин переніс столицю з Риму до Царгороду), у Константинополі, у маленьких брудних вуличках, повних всякого краму та на величавих вулицях та бульварах з розкішними церквами та палатами, населення, що там жило мало один міліон людей, і в тій столиці зміщувалися всі раси Сходу і Заходу. Для азіятів та для европейців, для купців руських, сербських та болгарських, для венеціян чи італійців із півдня, Візантія була універсальною столицею, осередком усіх торговельних оборотів, постійним місцем міжнародного ринку, велитенським резервуаром, куди спливало все золото цивілізованого світу, вічне місто забав, над яким блищала особа суверена, пів-бога, покритого самоцвітами з блискучим почотом, що захоплював очі та збуджував подив усіх народів. Бо не було ні одної людини в світі, що мала б більші права, ніж мав їх цісар „басілеус", наслідник римських цезарів, шеф війська і законодавець, автократ, „заступник на землі самого Бога, назначений Творцем бути головою Церкви". Із хвилиною коронації, а від IX-го століття священопомазанник-імператор наче зовсім вихоплювався з людського роду. Тому і не важне було його походження. Його вхід на престіл був наче його новими народинами. Вибір сенату, апробата народу чи війська, були вже тільки формальністю. Дідичність не грала законної ролі, хоч від X-го століття вона була законною підставою до наслідства. Однак цей божок, убраний в багру та золото, якщо був нездібний чи нерішучий, кінчив звичайно свою кар'єру в цирку, де серед реготу, крику, обрав та випалюваних очей колишньому цісареві — юрба викрикувала і на нового володаря.

Між роком 395. і 1453. Візантія пережила 65 революцій; 65 імператорів на 107 мусіли зректися престолу, гинули задушені, осліплені, тортуровані, чи без голови.

•

А проте візантійська атмосфера вміла одночасно примагнувати до себе найбільших учених світу. За панування македонської династії, у X-ому століттї, Візантія стає огнищем найвищої людської культури. Десяте візантійське століття нагадує вже зовсім італійський ренесанс, відродженням старовини та цією духовою звукою часів поганства з добою християнства. Візантія була вчителькою західньої світу, а водночас духовим праджерелом цивілізації східньої Европи маючи теж великий інтелектуальний вплив на близьку їй Азію та на Північну Африку. Між народами Середземного Моря найбільше завдячує їй Італія. Влучена до імперії за часів Юстиніяна, зі своїм екзархатом у Равенні, південна Італія, включно аж до Риму, та на північнім сході Венеція, були довгі століття землями, на яких розцвітало у такому духово-близькому підсонні — мистецтво та візантійська культура. Із двох елементів, з яких складається візантійська цивілізація, з гелєнізму та орієнталізму, гелєнізм залишив своє тавро на південній Італії — т. зв. Великій Греції, — а Венеція та Равенна стоять під впливом Царгороду, на якому так сильно затяжів вплив сходу. Золотничі вироби, емалії, різьби, золотом і сріблом ткані сукна, приймав Захід без застереження від Візантії, подібно, як і твори візантійської архітектури захоплювали та надхнули мистців Заходу, — це бачимо з катедр та будівель у Венеції, в Равенні, в Періґе, чи в Екс-ля-Шапель. Між V-им і XII. століттям Візантія була естетичним провідником Заходу. Очевидна річ, що французький історик найбільше захоплюється візантійськими памятками на Заході, головно у Франції, він поминає, згадуючи тільки кількома рядками про вплив візантійської цивілізації на славянський світ. Кодекс Юстиніяна був основою науки права, а від XI-го століття учили з нього у славній бульонській школі. Візантія передала теж Заходові культ Плятона. Велитенський гуманістичний рух, що попереджує ренесанс має своє джерело у візантійській ерудиції. Ці граматики, ці фільософи, що вчили грецької мови в Італії та їй відкрили великі твори гелєнізму, самі вчилися у Візантії під проводом професорів царгородського університету. Ба навіть вже по турецькій займанщині балканські народи були постійно під сильним візантійським впливом через релігію. бо турецький уряд підтримував поширювання гелєнізму, що і причинилося 400 років пізніше до революції християнських народів проти Туреччини.

•

Візантійська імперія панувала над 20-ома народами, отже ніколи не було в ній ні етнічної ні мовної єдности, хоч очевидячки верховодила там грецька мова. Візантія намагалася відтворити в ході віків давню римську імперію. Хоч візантійці звали себе римлянами, вони були вдійсности греками, а їхня імперія стояла під безмежним впливом Сходу. Це політичне бажання відновити давню римську імперію та релігійне бажання створити єдність Церкви — характеризує ціле середневіччя. Вдійсности між Сходом і Заходом повстає щораз глибша прірва. Яке взаємне незрозуміння та який глибокий політичний та релігійний конфлікт витворюється між Візантією та хрестоносцями! Ці хрестоносці для візантійців це варвари. Ці візантійці, для християнських лицарів, це єретики. 1204-го р. християнське західнє лицарство здобуває Царгород. Це льогічний наслідок конфлікту тих двох світів. 1261-го р. Михайло Палеольоґ на чолі грецького війська входить знову в мури Царгороду. Але вже візантійська імперія хилиться невідхильно до упадку. Останні цісарі їздять по столицях Европи закликуючи уряди Заходу до спільної акції проти турків. Призначення хотіло, що останній цісар звався Константин, як і перший цісар; він поляг у бою. 29. квітня 1453. р. Магомет II-ий увійшов у Царгород.

Французький історик кінчить ось так: „Візантія була, може й несвідомо покровителькою, одночасно і виховницею західніх націй, що їй відплатилися невдячністю; і ця Европа, що дозволила повалити Візантію, сформувалася під її охороною."

Ю. С.

*) Auguste Bailly, Byzance вид. Fayard.

Ще про ощадности в неспокійний час.

Минулого тижня виказали ми на цьому місці безосновність усяких побоювань щодо безпеки заощаджених у банку грошей у неспокійні часи і на випадок війни. Ми сказали, що заощаджені гроші банк мусить кожному і завжди виплатити і тих виплат не може здержати навіть держава. Сказали також, що ніяка держава не допустить навіть на випадок війни до девальюації своєї валюти. Тут ще підкреслимо, що держати гроші дома в неспокійний час ще більш небезпечно, як у нормальні часи. Навіть усе, що купимо за ті гроші, може вдома пропасти, а гріш у банку не може пропасти. Та тепер бажаємо заокруглити те все ще одним засадничим словом. Супроти панічних вісток і настроїв у західніх державах залунало нагло гасло: „Не піддаватися настроям, не зійти з нормальних рейок, далі жити і працювати нормально!" Це найздоровіше гасло, яке і ми можемо гаряче поручити. Певно, що ніхто не є пророком і не знає, що саме буде і як буде, — але одно є певне: що дати себе збити з нормального шляху, коли ще нема до того ніяких реальних підстав, — значить заломитися, ще заки що прийшло. З такого заломання вийшла б величезна шкода одиницям і загалові. А тому, доки є спокій, жиймо і поступаймо нормально — і ставмося теж нормально до справи щадження свого гроша в ріднім банку. Це наставить нас на нормальне становище також до інших життєвих справ і тільки скріпить наші сили!

(Ю.)

Мадярський уряд ухвалив законопроєкт автономії Карпатської України.

БУДАПЕШТ, 1. ц. м. відбулося в Будапешті, як ми вже подавали засідання мадярського уряду присвячене ріжним важним державним справам, в першу чергу справі скликання і праць нового мадярського парляменту та справі законопроєкту автономії Карпатської України. Парлямент рішено скликати на 10. ц. м., одначе перше установче засідання відбудеться 12. ц. м. Перше святочне ділове засідання відбудеться з великою парадою 14. ц. м. У тому засіданні візьме участь регент Горті, який виголосить при цій нагоді промову про внутрішню й закордонну політику та про праці парляменту, які вяжуться з тою політикою. Імовірно регент Горті подасть мотиви, що спонукують мадярський уряд признати автономію Карпатській Україні.

Одною з найважніших точок вчорашнього засідання мадярського уряду був законопроєкт автономії Карпатської України. Уряд остаточно законопроєкт ухвалив і зголосить його в парляменті. Крім того уряд займався теж справою послів із окупованої території. Вирішено, що з Карпатської України та з території Словаччини окупованих мадярами, ввійдуть 28 послів.

ВІДКРИТТЯ ПРИКОРДОННОГО РУХУ МІЖ КАРПАТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ ТА СЛОВАЧЧИНОЮ.

БУДАПЕШТ, 2. VI. Від березневих подій у Карпатській Україні припинений був зовсім рух на границі між східною Словаччиною та Карпатською Україною. Тепер по переговорах відчинено т. зв. малий граничний рух для мешканців прикордонних місцевостей, які мають свої ґрунти по обох боках кордону.

НОВИЙ ПРИКОРДОННИЙ ІНЦИДЕНТ.

БУДАПЕШТ, 2. VI. В ночі з 31. мая на 1. червня трапився на словацько-мадярському кордоні (західна границя Карпатської України) новий прикордонний інцидент. Якийсь мужчина й жінка намагалися перейти кордон і справді перейшли зі словацького боку на мадярський. Їх запримітила мадярська прикордонна сторожа й хотіла вилеґітимувати. Тоді жінка й мужчина засипали мадярів стрілами. Мадярська стежа теж відповіла вогнем. Від стрілів були поранені мужчина й жінка, яких перевезено до ужгородської лічниці.

БРОДІЇВЦІ СТРАТИЛИ ҐРУНТ ПІД НОГАМИ.

В ост. числі „Русского Вістника", який виходить у малому чотиросторінковому форматі в Ужгороді, якийсь „карпаторос" Федько нарікає, що „карпатороссы" не проявляють тепер ніякої діяльности в Карпатській Україні, хоч по „визволенню" мадярами вони повинні були повести щойно стовідсоткову діяльність. „Карпатороссы" не ведуть ніякої діяльности над „культурним піднесенням народу". Ці нарікання „карпатороссів" мають свою вимову, бо вони є найкращим доказом, що всякої масти фенциківці і бродіївці не мають серед кого працювати, бо населення їх не признає, воним самі творять горстку запроданців, що не може творити ніяких надбань. Словом, вони стратили ґрунт під ногами. Національне освідомлення, що його перейшла Карпатська Україна надто сильне й велике, бо створене ходом революційних подій, щоб „карпатороссы" могли ще шукати наживи на національному організмі Закарпаття.

—o—

Що писало „Діло" 50 років тому.

Вівторок, 4. червня 1889.

ОКРЕМИЙ КЛЮБ МОЛОДО-ЧЕХІВ.

Молодо-чехи вирішили отворити окремий молодочеський клюб у соймі і в тій цілі розіслали до всіх кандидатів на соймових послів запити, чи на випадок їх вибору вони виступлять з дотеперішнього чеського клюбу, бо у протилежнім випадку вони поставлять своїх контркандидатів.

СЕРБО-ХОРВАТСЬКИЙ КОМПРОМІС.

Між хорватами і сербами в Дальматії прийшло до компромісу в справі соймових виборів. Сербам забезпечено тепер два мандати більше, що були досі в руках Італійців тільки тому, що серби стрикувалися від голосування. Наслідком того компромісу буде мабуть те, що дальматійські Італійці матимуть у соймі тільки три мандати.

СТРАЙК У ЯВОРЖНІ.

Тшебіня, 4. червня. Оноді вибух страйк гірників у копальнях вугля в Яворжні, хшанівського повіту. Число страйкарів доходить до 1100 людей. Зреквіровано 45 уланів з Хшанова і коло 20 жандармів.

СТРАЙК У ПІЛЬЗНІ.

Прага, 4. червня. Страйк робітників у Пільзні прибирає щораз більші розміри. Досі страйкує вже понад 5000 робітників.

Гітлер ґарантує ненарушимість югословянської границі.

БЕРЛІН, 2. 6. Вчора відбувся в новому будинку канцлера Німеччини бенкет у честь югославянських гостей. Канцлер Гітлер виголосив тост, в якому він заявив, що теперішні границі між Німеччиною та Югославією є остаточні і висловив сподівання, що повні довіря взаємини між Берліном і Білгородом не тільки утривалять мир між обома державами, але вплинуть теж успокоюючо на нервове схвилювання Европи. Реґент Павло відповів, що Югославія бажає жити з Німеччиною в атмосфері миру й приязни.

Мін. Галіфакс таки поїде до Москви?

Льондонські часописи повідомляють, що або сам Галіфакс, або віцеміністр Батлер виїде до Москви, щоб там закінчити совітсько-англійські переговори.

В Льондоні твердять, що премієр Чемберлен рішить вислати представника уряду до Москви щойно тоді, коли прийде урядова відповідь Москви на французько-англійські пропозиції. В державних колах говорять теж про те, що представники Англії та Совітів стрінуться десь в половині дороги між обома столицями, напр., як натякає польська преса у Варшаві.

Знову затонув підводний човен.

ЛЬОНДОН, 2. 6. В льондонських військових колах велике схвилювання викликала вістка, що підводний човен „Тетіс" затонув учора в год. 13.30 у віддалі 50 миль від Біркенгід і в означеному часі не виплив на поверхню. „Тетіс" коштував 350 тисяч фунтів стерлінгів і був одним із найновіших човнів англійської воєнної фльоти. У здогаднім місці катастрофи почали розшуки 21 кораблів британської фльоти. Кораблі мали спеціяльні детектори, які їм дозволяли визначити місце, в якому затонув човен. По довгих розшуках знайдено місце у віддалі 14 миль від Ґріт Ормс Гід, у розмірно плиткому місці, так, що частина човна виринає над морську поверхню. Урядовий комунікат адміралітеї подав, що всі моряки і старшини здорові і що їм не грозить ніяка небезпека. Таку вістку подав капітан човна Оран і поручник Вуд, які видобулися з човна та знаходяться на чердаку торпедовця „Бразен". Причиною катастрофи був імовірно зудар, хоч теж догадуються саботажу.

Ґази в боротьбі з насікомими.

25. травня відбулась у Львові в домівні придержання державної поліції при вул. Казимира В. ч. 30 показова дезинфекція ґазом „Б. Ф." призначеним для боротьби з блощицями й іншими насікомими. В показі взяли участь представники санітарної та військової влади, шпитальництва, готелів, залізниць, наукових і лікарських кол, як також львівської преси.

Після ущільнення льокалю залучено спеціяльні електричні апарати до відпарування ґазу.

Комісія, зложена з 7 осіб, вибрана з поміж учасників показу, розмістила в ґазованім бльоку пробівки з живими блощицями та їх яечками, блохами, вошами і тарганами. Вложено також пробівки ріжних тканин і нікльовані предмети, щоб перевірити вплив ґазу „Б. Ф." на ці предмети.

Льокаль, замкнений у присутности комісії, відчинено в присутности комісії по 22 годинах. Комісія вийшла до льокалю в охоронних масках, які щила по хвилинному вивітренні експериментального приміщення.

Комісія ствердила, що всі насікомі, які були в кімнатах та в пробівках, заткнених грубим корком з вати, були неживі. Стверджено, що предмети не зазнали шкоди і що ґаз „Б. Ф." не є запальний.

Показ і його вислід зацікавив зібраних. Корисні прикмети ґазу дозволяють застосувати його не тільки в мешканнях, занечищених насікомими, але також у шпиталях, готелях, касарнях, як і при дезинфекціях у боротьбі з епідемією тифу.

Ґаз „Б. Ф." причиниться безсумнівно передусім до відчищення наших міст від блощиць та віддасть великі користи суспільній гіґієні.

Подібні покази були теж або будуть у найближчому часі в усіх більших містах.

Зазначимо, що перед показом відбувся на І. поверсі того самого будинку реферат, де представлено численній авдиторії, зложеній із запрошених представників, ріжні спроби боротьби з хатніми насікомими. Винахід ґазу „Б. Ф.", здається, дає вже ту щасливу розвязку цієї прикрої проблеми, тим щасливішу, що згаданий ґаз нищить основно не тільки живі насікомі, але теж їх зародні, що стверджено після довгої обсервації загазованих речок.

—o—

КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОТОВА З НІМЕЦЬКИМ АМБАСАДОРОМ.

МОСКВА, 2. 6. Премієр Молотов відбув учора довшу конференцію з німецьким амбасадором фон Шуленбергом. Імовірно темою тієї конференції була передвчорашня промова Молотова.

Літературна сторінка.

Століття одного архитвору.

Роковини творів багато цікавіші і більше звязані з розвитком літературних течій, ніж роковини народин або смерти поетів, що ніколи не є справжніми літературними подіями. Французька критика пригадує цього місяця століття одної з найбільших повістей XIX. віку Стендаля „Парменську самотиню". Ці роковини тим більше характеристичні, що Стендаль у своїй гордости предсказав, що його читатимуть рівно 100 років пізніше і ця ворожба здійснилася якнайточніше, бо саме останніх 20—30 років принесли повну регабілітацію трохи призабутого письменника.

Справжнє прізвище Стендаля — Генрик Бель. Він уроджений 1783 р. у Гренобль. Він виїзджає 1800 р. до Італії, як молодий старшина, що спершу служить при інтендантурі, пізніше при драгунах. Від 1814—21 живе в Міляні, звідкиля його проганяє австрійська поліція, тоді він вертається до Парижа. У 1830-му р. призначають його консулем в Тріесті, потім у Чівітавеккії. Умирає в 1842-му році. Його головні твори „Рим, Неаполь і Фльоренція" (враження з подорожі), «Історія малярства в Італії", „Студія про кохання", критична розвідка „Расін і Шекспір"; повісти: „Арманс", „Червоне і чорне", „Пармenська самотиня"; крім цього видані по смерти „Ляміель" і „Люціян Левен", „Враження туриста". У рукописах, які видали критики залишилася його автобіографія, щоденник „Враження еготиста", студія про Наполеона і численні листи, разом приблизно 30 томів.

Стендаль належить до письменників дуже індивідуальних, що має якнайбільших звеличників і найбільших ворогів. Проти нього виступав великий критик Сентбев, а другий великий Тен упевнював, що повість „Червоне і чорне" прочитав яких 60 чи 80 разів. Перший, що написав з захопленням про повість „Пармenська самотиня" був Бельзак, але його слово великого повістяра не мало значіня серед знавців літератури, які вважали, що це слово належить до критиків. Тен, що перший вказав на зовсім нову методу психольоґічної аналізи в повістях Стендаля, довго залишився відокремлений і щойно критика XX-го віку, розвинула кинені ним погляди. Стендаль мав у своїй вдачі багато рис, що відштовхували і розбуджували недовіря. Він свідомо намагався показати в найгіршому світлі, любив містифікувати і згіршувати людей своїм холодом, іронією і занадто щирими признаннями з свого приватного життя.

У протилежности до повісти Бальзака, який виводив цілу галерію типів із ріжних соціяльних кляс, Стендаль будував свої повісти на кількох особах, близьких йому своєю психольоґією. Він не брав характеристичних типів, а одиниці виїмкові, що відбивали від свого середовища. Ті герої самі вважають себе виїмковими, немов би над ними нависла зоря, що вказує шлях, якого вони не можуть оминути. У „Пармenській самотині" бачимо на вступі юнаків, що починають щойно жити, не доходячи до віку зрілости. Молодість надає їм сміливости і Стендаль залюбки змальовує безпосередні вибухи пристрасти, що не рахуються з ніякими суспільними законами. У неодному випадку він мав перед собою образ того героя, який був для нього ідеалом ціле життя — Наполеона. Представник старшого покоління цієї повісти граф Моска, має всі прикмети вдачі автора, тоді, коли він писав свій твір, досвідченого самотника, зневіреного в життя, що згадує з любовю свою власну молодість, коли в 16. році життя належав до наполеонської армії.

Стендаль мав незвичайно холодний ум, що найбільше боявся впасти жертвою життєвих ілюзій. Холодна аналіза і зневіра, це характеристичні риси його улюблених героїв. Водночас він залюбки змальовував жертви вражливого серця, що захоплюється великими пригодами любови і проявляє велику енергію. У згаданій повісти є чимало таких пригод на тлі дуже вірного життя Італії після 1815 року.

Жиди в польській літературі.

Виходить у Варшаві журнал суспільно-політичний тижневик „Ютро праци". Минулого місяця появилася там довша стаття п. з. „Жидівська поезія в польській мові", де автор вибираючи ріжні місця з ріжних творів польських поетів жидівського походження вказує на всі ті елементи, які є незгідні з духом польської літератури. Читаємо там: „Жидівську поезію в польській мові знищимо, як ворожу польському духові. Скрізь у неї та сама погорда, ненависть польського мундуру, скрізь ображування Польщі — систематичне і поважне".

Пригадаймо, що сучасну польську поезію представляють такі імена як: Лесьмян, Тувім, Слонімський, Вітлін, Гемар, Пайпер, Слободник, щоб згадати тільки тих перших кілька імен, що в цій хвилині приходять нам на думку. В інших жанрах літератури їх є багато більше. Приклад Німеччини сильно заразливий. Вшехполяки наслідують його супроти жидів зовсім послідовно, забуваючи, що процент жидів у Польщі трохи більший, як у Німеччині. Як уявляють собі вшехпольські політики слово „виключення" (з літератури письменників-жидів) — мабуть відповісти. Треба їм прийняти ту саму методу, що в Німеччині із Гайним: викидати твори з бібліотек, палити або друкувати у виданнях читанках без підпису автора. Другий спосіб примусити всіх письменників жидів виїхати з краю, а тим жидам, що починають писати по польськи нічого не друкувати. Великий хист жидів до мов, дозволив би їм в дуже короткому часі писати у таких мовах як французька та англійська, що дають письменникові і більше слави і заробітку. Ніхто у Франції не брав поважно голосу націоналістів, які при кандидатурі Андре Моруа до французької Академії пригадували, що він споріднений з жидами. За те на львівському загумінку, коли минулого року мали призначити літературну нагороду міста Львова, найповажніший кандидат на неї відомий критик О. Ортвін не дістав її тільки тому, що він — жид. Голос тут мали не наукові кола університету, а політики з маґістрату. Після покійного члена Академії польської літератури Лесмяна, одного із найкращих сучасних польських поетів — жида, не так скоро зроблять там місце новому жидові, без огляду на його величину. А проте відомо, що деякі жидівські журналісти і письменники перeганяють себе у польському патріотизмі з польськими 100-відсотковими патріотами тільки тому, що втратили тепер можливість писати по німецьки і бути патріотами німецькими. Можна змінити щороку політику, але чи можна з нею змінити теж літературу і культуру?

м. р.

—о—

Нове число „Ми".

Вийшла друга книжка за цей рік літературно-наукового двомісячника „Ми", редагованого у Варшаві. Цей том частинно присвячений роковинам Шевченка, для яких підібрали там статті П. Зайцева „Як творив Шевченко — поет?" і С. Васильченка „Дитинство Шевченка", крім того поезії присвячені поетові. П. Зайцев у першій частині своєї праці, ще не закінченої, пробує відтворити психічний стан, в якому у Шевченка зароджувалася ідея твору разом із конкретними його образами. Шевченко мав незвичайно сильно розвинений дар зорової та музикальної памяті. Картини природи і мельодії вводили його в настрій дуже зближений до молитовного і музичного піднесення. Мельодія дуже часто попереджувала у нього текст поезії і приносила вже готову віршовану форму. „Дитинство Шевченка" С. Васильченка не передруковане із журналу „Радянська література", що помістив його минулого року із посмертної спадщини нашого відомого новеліста. Тут теж передрукована поезія з радянського „Літературного Журналу" Ст. Крижанівського на мотив „І знову мені не принесла нічого почта з України". Ірина Вільде дає новельку „Товариші", що є, здається, фрагментом повісти, а у критичному відділі заслуговує на увагу цікава стаття перекладена з „Кельніше Цайтунг" п. з. „Духове самовизначення Еспанії"; у рецензіях довга аналіза повісти Юрія Смолича „Дитинство".

Добра пригодницька повість.

Англійська публика має сотні повістей з найріжнороднiших закутин світа, написаних не в кабінеті на підставі підручників, або силою самої уяви, а запозичених безпосередньо з обсервації англійцями-мандрівниками, знавцями далеких країв і звичаїв. Серед літератури, яку називають часто репортажем чи пригодницькими романами знаходимо там неодин дуже добрий зразок цікавої повісти, яку з приємністю беруть у руки і люди з ліпшим літературним смаком. Два роки тому дістала в Льондоні одну літературну нагороду повість Джеймса Гільтона п. з. „Пропащий овид", що дочекалася вже численних перекладів на ріжні мови, а головно фільми, яка обїхала ввесь світ. Минулого року ми мали нагоду оглядати цю фільму у Львові, а повість саме появилася в польському перекладі*).

У повісти змальована пригода колишнього англійського вояка, а потім консуля, що попадає у закутину Тибету, де живе на тлі чудової природи Найвищий Лама. Незвичайні прикмети характеру героя Конвея рішають про те, що Лама поводиться з ним зовсім інакше, ніж з іншими чужинцями і затримує його довший час у своєму манастирі, що є для нього ідеальним місцем відпочинку і — вязницею, з якої не може видобутися.

Для тих, що знають і повість і фільму дуже цікаво буде порівняти ті моменти, що захоплюють нас тут і там. У повісти на перший план виступають дуже цікаві діяльоґи і характеристика осіб, що є типами двох ріжних культур. Ми пізнаємо в ній психольоґію людини, відорваної від усіх матеріяльних приваб світа і зовсім далекої від нас потребами і поглядами. Зате фільма діє на нас чудовими картинами природи і часто багатіша за фантазію там, де ми нпр. бачимо переправу сміливих мандрівників через непролазні гори, або незвичайне тло для манастиря серед гір, завішеного між ними, як вимріяне гніздо вічного відпочинку.

Повість Гільтона неперевантажена описами природи ані психольоґією дієвих осіб, а зведена до самої дії. Її головні постаті зарисовані виразно і справді цікаві своєю таємничістю та моральною силою.

*) James Hilton: „Zaginiony horyzont". W-wa „Rój".

Жіноча сторінка.

ЇДЕМО НА ФЕРІЇ.

Надходить літо і ми починаємо думати, якби то вирватись на село з душного міста. Село починає щораз то більше нас манити. Починаємо складати пляни: чи їхати в пансіон до модерної купелевої місцевости, чи на село до звичайної сільської хати, чи на прогульку, в гори чи над море чи може деінде. При тім все вибиваються на перший плян наші фінансові спроможності. І власне в першій мірі від них, а потім від нашої охоти залежить, яку форму вакацій собі виберемо.

Перед виїздом на ферії приготовляємо собі відповідну одежу. Це дуже важне і дуже часто приспорює нам багато клопоту, коли в останній хвилині перед відїздом стаємо перед отвореною шафою і не знаємо що пакувати.

Коли їдемо на село, то беремо собі речі, якнайскромніші, а саме: кілька перкалевих суконок, одну вовняну на холодні дні, сандали, скарпетки, светер, купелевий стрій, імпрегнований плащ на дощ, плед або коц, парасолю та якісь старі, грубі черевики або півчеревики на болото.

Хто їде до пансіону до якоїсь купелевої місцевости мусить собі взяти якісь елегантні речі як напр. одну шовкову суконку на неділі або дансінґи — найкраще квітисту або білу, кілька перкалевих на будень, білу нагортку на проходи, білі пантофельки, тонкі панчошки, сандали, скарпетки, імпрегнований плащ, светер, купелевий плащ і купелевий костюм.

Ті, що їдуть над море потребують, здається, найменше, бо передусім: 2 піжами — теплішу і лекшу, купелевий костюм, шорти, одну білу легку суконку та одну вовняну, сандали і на цьому кінець.

Хто їде на прогульку вгори чи на інший „вікенд" потребує передовсім добрі, грубі і вигідні черевики, грубі правдиво вовняні скарпетки, спідничку темну, 3—4 блюзки ясні, светер, імпрегнований плащ або куртку з капішоном, купелевий костюм, но і плечак на конче потрібні речі.

Про білизну тут не згадую, бо беремо те, що маємо дома і що найконечніше.

На дорогу беремо собі звичайно спортовий костюм, скромний капелюх або шапку, півчеревики на низьких запятках та велику подорожну торбинку. Не брати багато малих валізок, а краще спакувати всі потрібні речі в одну або дві великі валізи. Їжа на дорогу повинно бути чисто та естетично запакована та не повинна мати гострого і сильного запаху, щоб не відстрашувати інших та не спричиняти сусідам подорожі прикрощів.

Підчас подорожі найкраще спокійно сидіти та якнайменше звертати увагу на свою особу. Коли хочемо отворити вікно або запалити папіроску то треба все запитатись присутніх осіб в переділі, чи їм це не шкодить. Всі знайомости в поїзді треба робити дуже обережно і ніколи не оповідати за багато про себе новопізнаним особам. Дуже важна річ, щоб особи, які їдуть з дітьми уважали на поведінку дітей: нехай сидять спокійно та не бігають по переділі і не кричать.

Коли поїзд приїздить на місце призначення, висідаємо спокійно, без поспіху та крику.

Лі-Ко.

Мужчини є такими, якими їх собі жінки виховають.

Коли придивимося до жінок, що їх чоловіки є „великими" то побачимо, що їх впливові завдячує неодин з чоловіків свою „великість" і що саме дрібнички у поведінці, одязі тощо, яких найбільше допильнували жінки у своїх чоловіків відограли у їх пізнішій карієрі немаловажну ролю.

Пані Франк — жінка знаменитого тепер еспанського ґенерала дуже дбає про свого чоловіка і його замилування. Єдина річ, до якої вона не може призвичаїти свого чоловіка це музика. Генерал музики не любить і пані ґенералова не може його в цьому напрямі ніяк перевиховати. Зате вибирає пані Франк дуже старанно лектуру для свого чоловіка і сама багато йому читає вголос, а коли ґенерал вибирається в подорож, пані Франк добирає йому книжку на дорогу. Крім духової поживи дбає пані Франк і про поживу тіла свого чоловіка і кажуть, що ані сам ґенерал, ані його численні гості не можуть жалуватись на кухню пані ґенералової. Вона часто сама варить найвибагливіші страви.

Безспірно найбільший вплив на політичну карієру свого чоловіка має пані Чанкайшек. Вона сміло може твердити, що саме такого чоловіка собі виховала, якого хотіла.

Пані Чанкашейк (панна Лей Лінг Сунґ) придбала виховання і освіту в Америці. По повороті до Китаю батько представив їй Чєнкашейка, що тоді ще не займав такого визначного політичного становища. Коли батько згодом переказав їй побажання Чанкайшека, щоб вона вийшла за нього заміж, молода дівчина засміялась і завважила, що „він одягається страшенно недбало і просто неможливо", але згодом подумавши трохи, додала: „Але вийду за нього, а потім побачимо, що вдасться з нього зробити..."

Не минуло і двох місяців, а Чанкашейк став найелегантніше убраним мужчиною Китаю. Пані Чанкайшек заявила: „Я одягаю свого чоловіка, як мені подобається" і твердить, що одежа робить людину. На запит знаменитого журналіста Варда Прайса, чому вона приписує швидкість і успішність карієри Чанкашейка, відповіла молода жінка спокійно: „Його прегарним одностроям, які я сама йому добираю".

Але крім того є пані Чанкашейк і дуже дбайливою секретаркою свого чоловіка і дорадницею. Вона принесла до Китаю „дух білої людини" і вийшовши заміж, першого дня видалила з дому чоловіка дві попередні його жінки, заявивши, що вони звичайні конкубіни. Чанкайшек радо дозволяє своїй жінці, щоб вона запроєктовувала і переводила в життя ріжні соціяльні реформи, так, що вплив пані Чанкашейк на політичні і соціяльні події дуже великий.

Цілком протилежним типом жінки є пані Мусоліні. Її співпраця виявляється лише у веденні дому і вихованні дітей. Але тут вона дуже дбає про те, щоб Мусоліні поширював її засади і у своїх соціяльних реформах.

„Не набридайте мені з вашою політикою, а попробуйте ліпше цієї каші", — так може припинити пані Рахиля Мусоліні політичну дебату при обіді. Пані Мусоліні по відході свого чоловіка до бюра чи політичних нарад сама йде вибирати продукти на найближчий ринок, даючи так приклад доброї господині іншим італійкам. Між чоловіком і жінкою на теми доброї „поленти" буває чимало ріжних веселих дебат і жартів, які звичайно кінчаються заявою пані Мусоліні, щоб чоловік не мішався до її господарських справ, як вона не мішається до його політики.

Дружина колишнього міністра закордонних справ Англії, пані Іден, без зайвої соромливости признається кожному, що її заслугою є, що найліпше одягненим чоловіком Анґлії вважають її чоловіка. Мати молодого політика дуже дивується, що Іден піддається у цьому відношенні впливові жінки, бо за молоду був він досить недбалий у своєму одязі, а вона сама вважала це за річ другорядну, даючи йому дуже дбайливе виховання в іншому напрямі. Своїй матері завдячує цей визначний політик дуже добре знання французької мови, з якої зробив немало прегарних перекладів віршів та написав ріжні розвідки. При цій літературній праці помагає своєму чоловікові пані Іден молодша, так, що своє виховання і успіх в житті завдячує Іден двом жінкам — своїй матері та жінці.

Ніхто не сподівався би від тихої і нібито непомітної дружини абісинського цісаря Гайле Селясі тої великої ролі, яку вона відогравала в часі італійської абісинської війни. Коли чоловік її був при війську, цісарева міцно тримала владу у своїх руках у краю. Її лагідности, рівночасно і рішучости треба було завдячувати те, що не дійшло до революції. Ніхто ніколи не бачив страху чи переляку в очах тієї тихої на вигляд жінки, але ніхто ніколи не бачив у неї і сліз, за винятком того дня, коли мусіла залишити свій край та йти на вигнання. І сьогодні на чужині підтримує і допомогає цісарева абісинська своєму чоловікові зносити вигнання і нужду, а своїми мудрими порадами нераз стає йому у пригоді серед чужого світу. Більш чутлива, як кожна жінка на ріжні форми і прояви нового життя, цісарева нераз вирятовує чоловіка у складних ситуаціях та веде його тернистим шляхом вигнання.

Цілому світові знаний вплив пані Рузвельт на свого чоловіка. Такої помічниці, що вміє так досконало вести дім, приймати гостей, розвязувати складні дипльоматичні ситуації, вести відповідну пропаганду, як усе те робить пані Рузвельт, може бажати своїй жінці собі кожний політичний п...

Але не гірше виявзується зі своїх дуже трудних обовязків жінки англійського прем'єр-міністра, пані Чемберлен. Її становище вимагає надмірного такту і дипльоматії, щоб у всіх складних ситуаціях такої заплутаної англійської політики знайти для себе відповідне становище. Пані Чемберлен привязує також велику вагу до одягу і дуже пильнує його у свого чоловіка. Завдяки цьому має Чемберлен славу найкращого добирача краваток, бо властиво то вона їх вибирає. Пані Чемберлен надає велику вагу і відпочинкові та розвагам по праці, а тому підтримує у свого чоловіка любов до полювання та риболовлі. Сама вона стежить за літературою в цій ділянці і переказує чоловікові, що прочитала та дораджує йому прочитати речі, які на її думку його могли б найбільше зацікавити. Кажуть, що Невіль Чемберлен нераз у найскладніших ситуаціях засягає ради у своєї жінки, яка звичайно скрізь з ним подорожує і уважно стежить за всім ходом подій у світі і в Англії.

Як бачимо, не треба обовязково самій бути на високому становищі, щоб відогравати велику ролю у політичному та соціяльному житті свого народу.

Балачки про моду.

КОНТРАСТИ З ПОГОДОЮ.

Весна плаче, а св. Мокій заповідає нам дощ ще на сорок день. Та мода на це не зважає. Вона повстає на сонячних побережжях французької Рівієри, у погідному кліматі Парижа і вона шле нам свої ультимативні накази до заплаканої Галичини, не зважаючи на те, чи нам сонце засвітить бодай на два-три тижні за ціле літо. Які-ж ті ультимативні ноти володарки Моди?

Кольоровість. Багато ріжних-преріжних відтінів чи то гладких, однотонних матеріялів чи обсипаних квітами (немов нам на сміх пригадують вони розквітлі луки, під сонячним небом), чи перерізаних ріжними кратами. В тих квітчастих матеріялах є гарні новинки: — прості квіти на ясному чи темному тлі, далеко розкидані від себе, ці квіти великі та яскраві. А на темному тлі білі, рожеві, жовті чи сині квіти гарно вирисовуються. Дуже часто такі квіти творять крайчиком гладкого матеріялу прегарну бордуру, якою оздоблюємо суконки, залежно від фасону, чи то долиною спідниці, на рукавах, чи коло декольту, чи то на переді від декольту аж до долини, так що вона творить гарний пас, немов плащикові суконки. Дуже часто така квітяна бордура получена з горошковим взором матеріялу. Горошкові матеріяли взагалі дуже модні.

Та до матеріялу потрібно ще й відповідного прибрання. Передовсім стає тут у пригоді біла піка, з якої робиться випустки до суконок, комірчики, маншети, кишеньки, квіти тощо. А на батисті швайцарський гапт останніми роками призабутий. Є він незвичайно легкою свіжою і молодечою оздобою кожної літньої батистової суконки.

Дуже модні кокарди з білої піки, жоржети чи гапти понашивані кораликами. Вони гарно викінчують легкі, ясні, літні, вовняні суконки. Часом такі кокарди бувають і з того самого матеріялу.

Рівний, стоячий комірчик з довгими кінцями, що вяжуться в кокарду є найулюбленішим викінченням блюзок. Він надає особі дуже молодечого вигляду.

А на капелюхах довжезні вуальки і заповідають, що чим гарячіше (чи не іронія?) буде літо, то тим більше тих вуальок носитимуть (ми хіба ні?!). Будуть їх цілі метри при одному літнім капелюшку.

Черевики, здається, трохи відречуться чисто білого кольору, а матимуть лише при кольоровій шкірі багато білих оздоб та випусток. (Нам хіба більше стануть у пригоді дощівці).

Зрештою, поживемо — побачимо: чи треба нам буде виконувати всі накази моди. Щож, коли тепер дипльоматичні ноти трохи стратили на вазі і не дуже то наспішають з їх виконанням — то і ми теж можемо собі дозволити час до часу на непослух королеви моди, беручи приклад з „великих" мужів політичного та дипльоматичного світу...

Рита.

У чеському Протектораті.

ФАШИСТІВСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ НА ВУЛИЦЯХ ПРАГИ.

ПРАГА, ПАТ. В четвер вночі дійшло на вулицях Праги до бурхливих демонстрацій, які зорганізувала група фашистів, що стають знаряддям у руках чинників, яким залежить на розбитті чеського народу. Демонстранти підносили оклики „гайль Гітлер".

У звязку з цим Комітет „Національної Спільноти", єдиної чеської партії, на яку німці дали дозвіл, видав відозву, в якій гострими словами осуджує таку акцію і заповідає безоглядні репресії проти заколотів консолідації чеського народу.

АРЕШТУВАННЯ В ЧЕХІЇ І МОРАВІЇ.

ПРАГА, ПАТ. Хвиля арештувань у Чехії та Моравії зростає. В останніх днях арештували багато високо поставлених осіб з краєвого уряду в Празі.

УСУНУЛИ КРАЄВОГО ПРЕЗИДЕНТА МОРАВІЇ.

ПРАГА, ПАТ. Дотеперішнього довголітнього краєвого президента Моравії Яна Черного звільнили з уряду. На його місце президент Гаха іменував шефа виділу президії ради міністрів д-ра Кагу. Д-р Кага був одним із кандидатів на премієра підчас останньої реконструкції чеського уряду. Його мають за прихильника Німеччини.

НЕ МОЖНА НОСИТИ ЧЕСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВІДЗНАК.

ПРАГА, ПАТ. Німецька влада видала заборону носити чеські відзнаки в національних барвах. Мотив: огляди на публичну безпеку. У звязку з тим заборонили виробляти, продавати і носити шпильки з національними відзнаками.

Що принесуть відвідини югославянського реґента в Берліні?

БЕРЛІН, ПАТ. Другого дня побуту в Райху югославянський кн. Павло склав рано вінок під памятником полеглих у світовій війні, відібрав дефіляду почесного куреня, після чого стрінувся з канцлером Гітлером та подався разом з ним на майдан перед політехнікою, де відбулася дефіляда війська. Кн. Павло в мундурі генерала дивізії югославянської армії стояв праворуч Гітлера. В дефіляді взяло участь коло 20 тисяч війська всіх родів зброї, переважно змоторизованих частин.

Німецька преса присвячує дуже багато місця побутові югославянських гостей намагаючись виграти його як контрарґумент мирної праці Райху в порівнанні з военною нагінкою і союзом, який роблять демократичні держави. Преса розвиває передовсім гасло приязни, що вяже Югославію і Райх та підкреслює мирні цілі тієї приязни та господарське доповнення обох держав.

Але, як вказують тости, що їх у часі бенкету виголосили кн. Павло і канцлер Гітлер, не треба сподіватися ніяких сензаційних вислідів тих відвідин.

Вислід виборів до румунського парляменту

Покищо є ще тільки загальні вістки про вислід виборів до румунського парляменту. Фреквенція доходила — згідно з офіційними вістками — до 85 відс. управнених. До палати послів вибрано 26 селян-хліборобів. З національних меншин мадяри здобули 7 або 8 мандатів (на всіх 258), німці 6 або 7, увійшов перший раз до палати послів представник мусулманської людности з Добруджі, кандидати болгарів усі перепали. До палати послів увійшло коло 60 відс. нових людей, що досі не були членами парляменту.

У пятницю відбулися вибори до сенату, в яких голосують тільки делегати фахових організацій. Вони вибирають 88 сенаторів, інші 88 входять до сенату з номінації. Крім цього є ще неозначене число сенаторів з права. Таким сенатором з права є наслідник престолу по скінченні 18-го року життя.

Папа Пій про мир.

ЧІТТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, ПАТ. В день іменин папи Пія XII. — св. Евгена — члени святої колегії склали святішому отцеві побажання. Пій XII. у своїй промові заявив, що він хоче бути вірний тій почесній місії Церкви, якою є: доводити до тріюмфу мира на землі. Папа сказав, що у хвилині, яка йому видалася особливо важка, він звернувся до провідних мужів великих европейських народів із пригадкою, що вони не повинні заогнювати спорів та доводити до конфлікту. На те дістав запевнення, що ті провідники мають добру волю й охоту втримати мир. Наприкінці папа доручив у червні, місяці присвяченому Найсвятішому Серцю Христовому, молитися за мир.

На шляху сербо-хорватського порозуміння.

БІЛГОРОД, ПАТ. Визначний хорватський політик, один з найближчих співробітників д-ра Мачека, д-р Іван Субатіч, у своїй промові на засіданні Народньої Партії висловив признання для премієра Цветковіча за те, що змагає до наладнання сербо-хорватських взаємин, і заявив, що хорвати хочуть мати те, до чого як нарід мають право у межах югославянської державности. Коли сербський нарід — говорив д-р Субашіч — це сьогодні розуміє, то нема ніякої перешкоди, щоб це здійснити. Не залишається нам ніщо інше, як тільки з надією чекати порозуміння, яке задовольнило б хорватський нарід, при чому були б узяті під увагу інтереси сербського народу.

Цю промову уважають за знак, що хорвати готові продовжувати переговори, які мали б на меті довести до порозуміння між Білгородом і Загребом.

Дня 4-го червня премієр Цветковіч їде до Любляни, де відбудеться свято вручення відомому політикові Корошцеві почесного диплому громадянства багатьох місцевостей Славонії. Кажуть, що поворітьма Цветковіч стрінеться у приватному характері з д-ром Мачеком.

Відгомін промови Молотова у Литві.

КОВНО, ПАТ. Промова Молотова викликала в Литві велике зацікавлення. В часописі „20 Амжюс" появився такий коментар: „Ціла справа потрійного союзу зачепила за невтральність балканських країн. Цієї невтральности не можна погодити з гарантіями, які хочуть дати тим державам". Часопис сподіється, що юристам удасться знайти таку формулу, яка погодить тенденції трьох держав, які змагають до союзу, з засадою невтральности, що її проголосили балканські держави.

Відкликали справу укріплення Аляндських Островів.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. Супроти однозгідности комісії закордонних справ ріґсдаґу у справі Аляндських островів міністр Зандлер не буде настоювати, щоб цю справу тепер ухвалити. Її вирішили відкласти вичікуючи на переговори з СССР, при чому не виключене, що скличуть надзвичайну сесію ріґсдаґу. Остаточно цю справу мають вирішити на суботішньому пленарному засіданні ріґсдаґу.

Сойм і сенат.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

Чергове пленарне засідання сойму відбудеться у вівторок 6-го червня в год. 11-ій рано.

ПРАВНИЧА КОМІСІЯ СОЙМУ.

У пятницю правнича комісія сойму під проводом посла Щепанського розглянула урядовий законопроєкт про военний стан. Комісія прийняла цей проєкт з деякими поправками.

ХЛІБОРОБСЬКА КОМІСІЯ СЕНАТУ.

Сенатор інж. Пшеджельський зреферував на пятницевому засіданні хліборобської комісії законопроєкт про підтримку водних меліорацій для потреб хліборобства. Комісія прийняла проєкт з редакційними змінами.

ЯПОНСЬКА ОФЕНЗИВА ПРИПИНЕНА.

ЧУНКІН, ПАТ. Китайська аґенція повідомляє: По тижневі дуже завзятих боїв у провінції Гонан (центральний Китай) офензива японського війська, що йшла здовж ріки Сінт-Сіян, припинена. Втрати доходять по обох сторонах до кількох тисяч убитих. Тепер на відтинку ріки Сінт-Сіян спокій.

Військовий комендант Чункіну заявив представникам закордонної преси, що не зважаючи на напади японських літаків на місто, Чункін залишиться надалі осідком уряду.

—o-o—

МОЛОТОВ ПРИЙНЯВ АМБАСАДОРІВ АНГЛІЇ І ФРАНЦІЇ.

МОСКВА, ПАТ. У пятницю пополудні комісар Молотов прийняв амбасадорів англійського та французького на довшій конференції.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Аґенція Райтера повідомляючи про те, що комісар Молотов запросив амбасадорів Англії та Франції здогадується, що він доручить їм відповідь совітського уряду на останні англьо-французькі пропозиції.

По широкому світі.

У північних стейтах Бразилії дошкульна посуха вигнала 4.000 людей, які пішли шукати прожитку на півдні. Міністер хліборобства примістив їх на плянтаціях кави, де бракує рук до праці.

Сер Джон Сальмонд, віцемаршал англійського летунства приїхав літаком до Парижа.

В околицях Вараждину, в Югославії, обірвалася хмара. Зливний дощ знищив поля і шляхи, роблячи шкоди на понад 2 міліони динарів.

Наслідник грецького престолу кн. Павло на запросини румунського короля Карла приїде в понеділок до Букарешту, де візьме участь в національному святі румунської молоді.

Демобілізація еспанської военної фльоти почнеться 15-го і скінчиться 20-го червня.

Французький генеральний резидент у Мароку, ген. Норґ, відвідав ген. Едмонда Айронсайда в Гібральтарі, де візьме участь у святі з нагоди роковин вступлення на престол короля Юрія.

У пятницю, в роковини смерти Ґарібальдія, італійці, що живуть у Парижі, подалися під тріюмфальний лук, де підсвітили полумя на гробі невідомого вояка.

Товариство шведських повітряних шляхів „Аеротранспорт" уруходило правильну летунську комунікацію з Мальмое до Ціріху через Берлін і Мюнхен.

Пожежі лісів у північній Швеції спричинили страту міліона корон.

Високий комісар Ліґи Націй у Ґданську, Буркгардт, був у четвер у Берліні, звідки по одноденнім побуті вернувся до Ґданська.

Щоб піднести чисельний стан активних старшин у Бельгії покликали на чотири роки до чинної служби резервових підпоручників і поручників.

Німецький міністр внутрішніх справ Фрік їде на кількаденний побут до Будапешту.

Президент держави Мосціцький прийняв нового амбасадора СССР, Миколу Шарнова, який склав свої документи.

НОВИНКИ

4 ЧЕРВЕНЬ

НЕДІЛЯ

От. ст. 22. травня 1939.
Всіх Святих, Василя.
Лат. 1 Нед. по Зел. Святох.
Сонце: схід — 3.18, захід — 19.27.
Місяць: схід — 21.46, захід — 6.08.

Завтра: 5. червня. Понеділок.
От. ст. 23. травня 1939.
Михайла, Євфросиній.
Лат. Фльорентія.
Сонце: схід — 3.17, захід — 19.28
Місяць: схід — 22.20, захід — 7.06
Післязавтра: 6. червня. Вівторок.
От. ст. 24. травня 1939.
Симеона Стовпника.
Лат. Норберта.
Сонце: схід — 3.17, захід — 19.28.
Місяць: схід — 22.50, захід — 8.07.

— **Новий том бібліотеки „Діла“** повість „Ідеалістка“ Шарльоти Бронте, ми розіслали 31. V. нашим точним передплатникам як премію за квітень. Рекламації признаємо тільки до 14 днів і то через пошту. Найближчий том появиться в половині цього місяця.

— **Велике Свято Молоді** шкіл і захоронок Рідної Школи, що відбудеться **в неділю 4. червня ц. р. в год. 4 пополудні** на площі „Великого Лугу“, викликало велике зацікавлення у Львові і в краю. Як довідуємось, **у цьому святі крім рідношкільної молоді возьме, як кожного року, зорганізовану участь також уся дітвора захоронок Т-ва „Українська Захоронка“**, що дуже причиниться до звеличання свята. — З огляду на сподівану велику участь публики у Святі Молоді прохаємо **заздалегідь набувати** білети в книгарні Рідної Школи у Львові, вул. Сикстуська 20, або просто в Головній Управі РШ, вул. Оборони Львова 12 (давніше Сикстуська 46) і **вчасно прибувати на площу „Великого Лугу“**, щоб не було натовпу при касах на площі. Вкінці прохаємо публику, щоб не нищила травників і квітів.

— **Зарицька** поручає в Ямній, біля Яремча, вілля Русалка, гарні, соняшні кімнати з цілоденним утриманням та поодинокі снідання, обіди і вечері дешево від 10. червня. За інформаціями звертатись до 10. червня: Львів, Молода Громада, Косцюшка 1а, від 10. червня Ямна. 1121 1—2

— **Лиси, пелеринки, боа** готові і на замовлення поручає Юліян Глушевський Львів пл. Капітульна 3. I. п. тел. 254-46. Нові журнали мод на 1940 р. До кінця травня дешеві перерібки.

В українській кооперативі **„АРХО“**, одержите готові меблі. Поручаємо: спальні, їдальні, кухні, комбіновані кімнати. Памятайте: **„Архо“**, Львів, ул. Красіцких 18, тел. 272-04. :—30

— **Найкраще перевезе** ваші меблі і домашне уряджения **„Гарма“**, спед.-перевозова кооп. Львів, Залвірянська 20, тел. 111-21. Меблеві вози, фахова обслуга, дешеві ціни. 1065 '—8

— **Для укр. громадянства** єдиний укр. кооп. ресторан „Гастрономія“ у Львові при вул. Костюшка ч. 3. поручає здоровий та смачний харч і напитки. Окрема кімната **на товариські сходини.** 904 ъ—2

— **Дозволяємо собі пригадати** і звернути увагу на те, що в першій половині червня є завсіди найнижчі ціни масла. Той час найкраще надається на закуп масла до топлення на запас. Зокрема під теперішню пору вказаним є робити також більші запаси дешевих товщів. До тої цілі найкраще надається масло з „Маслосоюзу“, яке є гигієнічно вироблене і через те надається до довгого переховування. 49/52 —6

— **П. Т. Гостей,** що вибираються до Черча повідомляємо, що пансіон **„Налія“** відкритий. З огляду на багато зголошень на головний сезон, просимо брати під увагу також червень. Томашевська і Кшановська. 1091 .—5

— **Концерт-академія в честь В. Барвінського.** На закінчення ювилейного циклю концертів у 30-ліття композиторської праці Василя Барвінського відбудеться в пятницю 2. червня ц. р. у великій салі Лисенка Концерт-академія. Початок в год. 8.15 вечором. Адреса для висилки привітів: Союз Укр. Проф. Музик, Львів, Шашкевича ч. 5. III. 1110 ,—3

— **Пансіон „Vita“ в Черчі** поручає В. П. Лікуванцям гарні, сонячні комнати зі здоровим і смачним харчем, та доброю обслугою. Ціни приступні, а в 1. і 3. сезоні значно знижені Стефанія Кравичева, вдова по священику. 1090 '—8

— **На запити в справі Піллютого** повідомляю, що в усіх справах, що відносяться до **живця Піллюте**, належить звертатися на адресу Центральна Адмінстрація Стол. Дібр гр.-кат. Митрополії Львів, Площа св. Юра ч. 5. **Д-р Маріян Панчишин.**

— **Головецько, коло Маківки.** Пансіон у віллі. Соняшна тераса. Домашній харч. Добірне товариство. Брідж. Купелі. Чудова природа. Інформації: Вічковська, Домбчанської 7., тел. 265—10.

— **Вже виплачує довгоречинцеві будівельні позички** кооп. Банк Міщанський Союз Кредитовий у Львові, Руська 3, тел. 215—16. Домагайтеся інформативного листка.

— **Показ української моди** підготовляє кооп. Труд і Укр. Нар. Мистецтво на 11. ц. м. Моделі з льняного полотна і домотканів за проектами наших мисткинь.

— **Українці!** Купіть льос у першій у краю Українській Колектурі Державного льотерійного монополю Українська Захоронка в Дрогобичі, а поможете сиротам. „За сиротою Бог з калитою“. Замовляйте чеками ПКО 501579 Т-во Українська Захоронка Дрогобич вул. св. Кшижа 49.

— **Абсольвенти(-тки) ліцеїв! Увага!** — Вже в понеділок, 5. VI. ц. р. починаються, заходом Т-ва „Обнова“, виклади для абсольвентів (-ок) ліцеїв п. н. **„На порозі нового життя“**. Прелеґентами будуть: д-р К. Чехович, о. д-р І. Гриньох, ред. В. Глібовицький, д-р В. Метельський. Початок викладів год. 18. Саля Малої Семинарії, вул. Оборони Львова 3. (давн. Сикстуська 39 а).

— **На шпиталь Митр. Андрея** зложили 100 зол. абітурієнтки ліцею СС. Василіянок (Длугоша 17) замість передматурального табльо за що складає їм подяку Управа Н. Лічниці.

— **Комунікат „Рідної Школи“.** Головна Управа Рідної Школи на засіданні 1. червня ц. р. приняла до відома зложену на тому засіданні заяву члена Головної Управи проф. Івана Стевчака, що він на час судового спору, який заістнував між ним і Кружком РШ ім. Б. Грінченка у Львові, не буде брати участи в засіданнях Головної Управи РШ і в тому часі не буде виконувати обовязків члена Головної Управи Рідної Школи. — **Головна Управа Рідної Школи.**

— **II. симфонічний концерт** уладжує Музичне Т-во „Боян“ у Бродах у неділю 4. ц. м. в год. 6. вечором у салі Музичного Т-ва. На програму складаються твори найкращих композиторів. В його виконанні бере участь власна симфонічна орхестра, мішаний і мужеський хор під орудою о. проф. М. Осадци.

— **Україніка в чеській пресі.** В ілюстрованому журналі-місячнику „Salon“ ч. 4. з ц. р. (р. XVIII.) появилася стаття V. K—o „Українське церковне малярство“ з 4-ма великими гарно виконаними світлинами (фото д-р Н. Білик з Праги) нутра церкви в Угнові, розмальованої мистцем Д. Горняткевичем.

— **Іспит зрілости** в ліцею „Рідної Школи“ в Чорткові відбувся 15—17. травня ц. р. під проводом делеґата кураторії Владислава Драбіка. Іспит склали:: Бараник Юрій, Белзюк Степан, Боднар Лев, Головінський Орест, Криса Ілля, Кужіль Олег, Микуляк Володимир, Федорців Григорій. Репробузали 3 абітурієнтів.

— **Нові українські радіоавдиції.** В понеділок 5. ц. м. в год. 13.15 говоритиме про українську „релігійну поезію“ **м-р В. Ковальчук**; у середу 7. ц. м. в год. 13.10 наша відома співачка **Шмериковська-Приймова** виконає декілька „народніх пісень“.

— **Вчитель української мови дре в школі українські книжки.** У вселюдній, мужеській школі III. ступня в Жовкві учитель **Юліян Лентковський** (повітовий командант Стшельца) відібрав підчас науки 26. V. ц. р. від ученика II. кляси Івана Борка книжку „Максим і Марко“, що її видало В-во „Світ Дитини“ і подер її на очах дітей зі словами „рускіх ксьонжек не можна до школи вносіць“. Слід згадати, що згаданий учитель учить української мови в цій клясі.

— **Нові польські „косцюлки“.** В новій польській кольонії біля Солонки за стрийською рогачкою у Львові посвятили новий польський „косцюлек“ для кількох родин нових польських кольоністів. У Хриплині коло Станиславова відбулося посвячення площі під будову нового „косцюлка“.

— **Львівська хроніка.** Невідомий напасник вирвав Й. Громадзінській перед брамою дому при вул. Війтівській ч. 8 торбинку з 5 зол. і документами. — Катерина Томас повідомила поліцію, що ще 26. травня ц. р. вийшов з хати її 9-літній син Владислав і дотепер не вернувся. — При вул. Клепарівській міський автобус штовхнув 3-літню дівчинку, яка потовлася. Її відвезли до шпиталю. В алеї Фоша трамвай наїхав на 12-літнього Здзіслава Слівінського, який зломив праву руку.

— **За крадіж у костелі.** До костела в Новім Беруні на Шлеську вломився невідомий злодій, розбив при помочі долота кивот і знищив монстранцію. Крім того забрав гроші зі скарбонок, що їх порозбивав. Кілька годин пізніше невідомий злодій дістався до костела у Беруні Старій, де теж забрав гроші зі скарбонок. Поліція арештувала в Тихах Еміля Пйонтека, який має на совісти вже кілька крадіжей в костелах.

— **Великі зловживання при будові санаторії.** В Лодзі викрили великі зловживання при будові санаторії Суспільної Обезпечальні, що її будував Л. Мацішевський. Згідно з договором Л. Мацішевський міг дістати гроші щойно тоді, коли комісія огляне будинок і перебере його. Тимчасом виявилося, що Мацішевський дістав кількасот тисяч золотих за роботи, що їх взагалі не виконав. Справою занявся прокуратор.

— **Пожежа у фабриці коркових плит у Лодзі.** В четвер 1. ц. м. над раном вибухла пожежа у фабриці коркових плит і хемікалій при вул. Тушинського. Вогонь повстав на першому поверсі у складі легкопальних матеріялів і знищив уладження фабрики та великі запаси виробів і сирівців. Пожежу вдалося зльокалізувати завдяки енергійній акції пожежної сторожі. Матеріяльні втрати сягають понад 50.000 зол. Причина пожежі невідома.

— **Вибух Везувія.** Вулькан Везувій відновив свою діяльність. В ночі видно на небі червону заграву над кратером, з якого добуваються клуби диму, попелу і потоки лави, що спливають по збочах гори. Здогадуються, що мешканцям дооколичних місцевостей не загрожує більша небезпека.

— **Землетрус на Сибірі.** Між населенням околиць Іркутська викликав великий переполох легкий землетрус і дощ метеоритів, що в останньому часі впали в богатьох місцевостях на Сибірі. Населення повірило, що це прояв „Божого гніву“ на зненавиджений большевицький режім і що він упаде в найближчому часі. Тому в богатьох місцевостях дійшло до поважних заворушень, що прибрали форму повстання, яке з трудом здавило військо і ГПУ.

— **Кілько СССР має населення.** Згідно зі статистичними даними, що їх частинно оголосив совітський уряд, останній спис населення в січні ц. р. виявив, що в СССР є 170.467 тисяч населення; міське населення творить 32.8 проц. населення. Загальний приріст населення від 1926 р. сягає 15.9 проц.

— **Велика пашпортова афера у Швайцарії.** Поліція в Ціріху перевела масові ревізії в богатьох комуністів у звязку з викритою в Люцерні великою аферою фальшування пашпортів.

З театру.

Великий Театр: „Шалений порив“, песа на три дії Шапюі-Пере.

Хто не бачив цеї песи — не може раніше зрозуміти справжнього значіння її заголовку. Після першої дії глядач може думати, що цим шаленим поривом є рішення молодої заміжньої жінки втекти від свого чоловіка із молодим привабливим знайомим. У другій дії виявляється, що багато більше шаленим учинком є сміливість 42-літньої панни признатись до свого довголітнього кохання і стати суперницею молодої. Песа оригінальна тим, що виводить тип негарної і несимпатичної у своїй поведінці молодої дівчини, при цьому дуже інтелігентної і вразливої, але страшенно злобної і заздрісної за щастя інших. Майстерно відтворене середовище традиційної родини, де живуть майже самі жінки і де дві старі панни затроюють одна одній життя серед одноманітної праці і довгих годин нудьги. Деякі брутальні сцени між ними може виходять — уявляємо собі — не так різко в оригіналі. Французька мова вміє передавати і груб слова дипльоматично.

Вся песа витримана в дусі деяких дуже характеристичних французьких творів, які залюбки проводять аналізу так званих „дражливих питань“ родинного життя. Для глядачів невихованих на такій літературі діяльоги і сцени такої хвилинами залишають пригнітливе враження. З другого боку як усі французькі песи і ця збудована зразково і до останньої хвилини не дозволяє нам відгадати, чим скінчиться інтрига і ця трагедія.

Головні ролі відтворені першорядними артистами Жмієвською і Мадалінським. Тип другої старої панни — незрівняний. Прегарна сцена обережної матері.

м. р.

Зі судової салі.

ВІДГОМІН ВІДОМИХ ПОДІЙ В БЕРЕЖАНЩИНІ

Перед окружним судом у Бережанах відбулася 26., 27. і 30. травня ц. р. розправа за провину зі ст. 163 к. к. проти: 1) **Михайла Коваля**, 2) **Гринька Кулика**, 3) **Василя Наконечного**, 4) **Дмитра Коваля**, 5) **Гринька Кіналя**, 6) **Михайла Замойського**, 7) **Дмитра Ткачука**, 8) **Максима Вінтика**, 9) **Миколу Когута**, 10) **Михайла Ткачука**, 11) **Михайла Волощука**, 12) **Івана Когута**, 13) **Параньки Руда**, 14) **Анни Замойської**, 15) **Параньки Замойської та 16) Замойського** — всіх з Урманя, пов. Бережани. Акт обвинувачення каже, що всі підсудні напали 14. січня ц. р. на дім місцевої школи, в якому відбували громадяни польської народности „оплатек“, на якому були представники влади: повітовий староста та представники поліції, вибили у шкільнім будинку вікна та знищили старостинське авто. Коли знов дійшло до згаданого заворушення, шофер старости Казімєж Дідула, мовляв у власній обороні, вбив трьома револьверовими стрілами молодого парубка бл. п. Івана Когута на дорозі і саме це було причиною заворушення. Підсудні заперечили вину й виказували своє алібі, яке теж свідки оборони потвердили в цілости. Одначе суд повірив зізнанням свідків-поліціянтів, Францішка Щепанського та Адама Ортля і засудив за збіговисько двох підсудних: **Михайла Коваля на 1½ року вязниці, а Гринька Кулика на 1** рік вязниці з тим, що зачислив слідчий арешт від дня 19. січня ц. р. Інших підсудних суд **увільнив від вини і кари.** Розправою проводив суддя **Л. Польний**, обвинувачував підпрок. **Ціммер**, підсудних боронили: **д-р В. Бемко, д-р Ф. Коковський, м-р В. Логуш та м-р М. Степаняк** з Бережан.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Чудовий реферат.

— Ви були на відчиті Антонюка?

— Ні. Нажаль не міг.

— То направду жалуйте. Дійсно жалуйте. Не бути на такім відчиті — велика страта.

— Що ви кажете!? Такий був добрий?

— Добрий!... То мало, то дуже мало. Добрих відчитів у нас щоправда не так багато, але все таки досить. В кожному разі раз на місяць трапляється. Той відчит був не добрий, а знаменитий!

— Десь певно саля тріщала!?

— Уявіть собі, що ні. В нас люди не мають за ґрейцар нюху. На якусь непотрібну балаканину збіжиться пів Львова, а на дійсно вартісний реферат, на якім можна чогось навчитися — прийде кільканацятеро і з тих половина ще спізниться.

— Ей пані, маю враження, що ви за гостро судите!

— Ні, мій пане, зовсім ні. Скоріше за лагідно.

— Але вертаючи до реферату Антонюка...

— Власне. Кажу вам, то не був реферат, то був духовий бенкет! Ми всі перемінилися в слух. Спершу ще пару пізних Іванів трохи перешкоджували, але пізніше — хоч мак сій.

— Бодай це нагородило прелеґента. Знаю з досвіду, як то прикро, коли на салі цілі ряди порожніх крісел, а з другої сторони, як це приємно, коли авдиторія слухає уважно реферату. А була після цього дискусія?

— Яка може бути після такого реферату дискусія?! Забирали люди голос, чому ні, між іншим я також, але не на те, щоби спорити з прелеґентом. Усе було таке ясне, таке льоґічне, так поставлене, що лишалось хіба висловити найбільшу похвалу і подякувати прелеґентові за його направду, дійсно чудовий, небуденний відчит.

— Щож так захоплювало в рефераті?

— Все! Від „а“ до „я“. То не були слова, то були перли. Кажу вам на протязі години сипав перли за перлами, аж дух запирало. Такого реферату я вже давно не чула і либонь не так скоро почую.

— А я, признаюся, давно не чув таких суперлятивів на чийсь реферат. Вибачте, а яка була тема реферату?

— То ви навіть цього не знаєте?

— Стидно мені, але далебі не пригадую собі.

— Тема!... Ну... Загалом про ріжні справи в нас і в інших народів. Але як це все було сказане, яка дикція, як збудоване!

— Добре, добре. Але про які саме справи?

— Реферат охоплював цілу низку ріжних питань, проблем і загалом торкнувся найбільш дразливих, що так скажу словами прелеґента, „невральгічних пунктів національної структури.“

— А все таки цікаво, які це ті пункти?

— Ну... Загалом. Чиж ви не знаєте нашого життя, нашого — так би сказати словами прелеґента — „хмарного і зле початого буття...“ Загалом, він це чудово обхопив, оформив...

— А який був наголовок реферату?

— Наголовок... ну... щось... зараз... На кожний спосіб щось з політики. Але кажу вам, це було щось такого... (і т. д.).

Галактіон Чіпка.

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО О. У. Н.

У четвер 1. ц. м. відбулася розправа в апеляційнім суді у Львові проти **Павла Тиркуса** дяка з Верчан коло Стрия, якого засудив окружний суд у Самборі за злочин державної зради зі ст. 97 §1 кк. і провину зі ст. 26, 177 закону про загальну військову службу. Акт обвинувачення каже, що підсудний від ближче неозначного часу до дня 22. листопада 1938 р. брав участь в організації О. У. Н. і що намовляв Михайла Бублика до переходу на Карпатську Україну та до вступлення до „Карпатської Січи“. За ті провини окружний суд у Самборі, на основі зізнань зловленого на кордоні Михайла Бублика з Підгорець і поліційних інформацій, засудив **Павла Тиркуса** за злочин зі ст. 97 § 1 кк. на **3 роки вязниці,** за провину зі ст. 26 кк. і 177 закону про військову службу на 2 роки вязниці і позбавлення громадянських прав на 5 років. Як спільну кару вимірив суд засудженому 4 роки вязниці.

По розправі дня 1. ц. м. апеляційний суд у Львові відхилив присуд окружного суду у Самборі й **увільнив Павла Тиркуса** від злочину зі ст. 97 §. 1. кк. Затвердив лише цю частину присуду, що торкалася намови Бублика до переходу на Карпатську Україну, себто кару дволітньої вязниці з тим, що зачислив засудженому слідчий арешт від дня 24. листопада 1938 р.

Розправою проводив апеляційний суддя **Мединський**, засудженого боронив адв. **д-р Рудольф Скибінський.**

За „РУЩЕНЄ“ ПРІЗВИЩ.

Апеляційний суд у Львові підвищив о. Степанові Королюкові з Девятник, **о. Зиновієві Кузьмовичеві** зі Соколівки та **о. Теодорові Чапковеві** з Бринець Церковних кару з 6-ох міс. вязниці до 9-ох за „рущенє“ прізвищ.

КУЛІСИ МОРАЛЬНОГО БАГНА ПЕРЕД СУДОМ.

В пятницю 2. ц. м. на приказ прокуратора поліція арештувала одного зі свідків у сензаційному процесі проти **д-ра Г. Рапапорта** і трьох його товаришок, що розкрив частинно куліси страшного морального багна. За що прокуратор наказав арештувати свідка — не відомо, бо розправа відбувається при замкнених дверях. Явна розправа була лише першого дня, себто в четвер 1. ц. м., доки не відчитано акту обвинувачення, що його „згрубша“ ми подали у вчорашньому „Ділі“. В доповненні подаємо ще деякі суттєві подробиці з акту обвинувачення для орієнтації читачів.

Отже прокуратор притягнув підс. 47-літнього д-ра **Генриха Рапапорта** за злочин зі ст. 204 кк., якого допустився знасилуванням трьох дівчат: і так 1) дня 27. листопада 1938 р. — каже акт обвинуваченя — підсудний впив горілкою ґімназійну ученицю Антонину Р. і довів її ось так до запамороченя тому, щоб опісля всупереч її волі знасилувати її; 2) дня 3. XII. 1938 р. впив підсудний горілкою Фльору Люблінер і теж знасилував її; 3) вкінці підсудний відповідає за те, що в осени 1938 р. силоміць кинув на отоману Галину К., притримав її руками і теж знасилував її.

Всі три підсудні відповідають за злочин зі ст. 209 кк. (тягнення доходу з неморальних вчинків). Акт обвинувачення покликується на зізнання багатьох дівчат, між іншими ґімназійних учениць, товаришок 17-літньої Степанії Крачковської, яка до осени 1938 р. ходила до відомої польської ґімназії ім. Стшалковської, на доказ, що всі три дістали винагороди від ріжних відомих їм мужчин у Львові, за доставу „живого товару“. Отже зі зізнань Антонини Р., ґімназійної учениці виходить, що підс. Крачковська дістала від підс. Рапапорта за „познайомленя“ її з ним 2.50 зол. і газові панчішки; за Степанію М. дістала Крачковська від п. Т. 5 зол., а від Рапапорта 2 зол., за познайомлення Марії К. з п. Т. Крачковська дістала 5 зол. і поділилася ними з товаришкою. По інтимних взаєминах Марії К. з п. Т. Крачковська

заінкасувала 10 зол., з чого половину дала „зацікавленій". Алісія Л. дістала від п. Т. 20 зол. і дала Крачковській 10 зол. за „посередництво". Таксамо було в багатьох інших випадках.

Подібно виглядає теж справа 24-літньої підс. Евгенії Бергової, жінки приватного урядовця, який вірив своїй жінці, що вона є вірною йому. Підс. Бергова взяла 2.50 зол. від Йосифи Т. за „познайомлення" її з п. Т., від якого згадана Йосифа Т. дістала 5 зол. за „любовні взаємини"; від п. В. дістала Бергова 12.70 зол. за „познайомлення" його з 21-літньою підс. **Іриною Фогельзінгерівною.** Ці обі підсудні: Бергова і Фогельзінгерівна представляли опісля себе взаїмно ріжним мужчинам і діставали відповідні винагороди. Підс. Фогельзінгерівна діставала по 5 і 10 зол. за „познайомлення" ріжних мужчин з Берговою і навпаки. Таксамо діставала Фогельзінгерівна за „посередництво" мужчин з Геленою Ф.

Далі з акту обвинувачення виходить, що до 3-кімнатної „гарсонієри" д-ра Г. Рапапорта при вул. Вроновських ч. 6. приходив постійно адвокат Норберт Зегер, відомий між повіями під псевдонімом „Ясьо". В „ґарсонієрі" д-ра Рапапорта ділялися правдиві оргії. Акт обвинувачення каже, що підс. Рапапорт забирався силоміць до своїх „жертв", які опинилися в його „ґарсонієрі" й опісля не хотіли згодитися на інтимні взаємини, а не мав припадково горілок, щоб їх впити. Забравшись до свого „діла" підсудний не зважав ні на плач ні на прохання своїх жертв і поводився з ними з безсердечною брутальністю. Зі своїх рук випускав їх зломаними і зовсім підготованими до ролі повій. До того своїх „учинків" допускався у присутности інших жінок або свого товариша адвоката Зегера і так доводив молоді дівчата до втрати всякої соромливости та жіночої гідности. Вкінці багато дівчат, які „перезинулись" — каже акт обвинувачення — крізь „ґарсонієру" Рапапорта „перейшли теж ріжні венеричні недуги."

Хоч розправа була розписана лише на два дні, ледви чи скінчиться в суботу 3. ц. м.

ДОПИСИ.

ПЕРЕМИШЛЬ.

Вислід першої ліцеальної матури в перемиській державній гімназії. У травні ц. р. відбулася в перемиській гімназії перша ліцеальна матура, що є остаточним завершенням зреформованої середньої школи. Тому вона викликує зрозуміле зацікавлення і серед педагогічних кругів і між ширшим громадянством. Перемиська гімназія дістала при організації ліцеїв два виділи: гуманістичний і математично-фізичний та вміла оба ці виділи закріпити за собою. Два виділи ліцею — це вже фахове зрізничкування школи; тому висліди навчання розходяться ріжнобіжно. Унаглядинилося це також у висліді іспиту зрілости. До письменного іспиту зрілости допущено при річній клясифікації: у гуманістичному виділі 30 абітурієнтів, у математично-фізичному 24; разом 54. В гуманістичному виділі на тих 30 абітурієнтів дістало поступ д. добрий 2, добрий 15, решта достаточний; значить 57% учнів кляси училося ліпше між достаточно. Зате у матем.-фіз. виділі д. добрих поступів було 11 (46%), добрих 6 (25%), тобто разом 71% ліпших учнів між пересічних — достаточних! Письменний іспит відбувся від 8. до 13. V. На основі письменного іспиту репробовано в гуман. виділі 4 абітурієнтів, у мат.-фіз. 1; разом 5. Гуманісти писали 3 задачі: з української, польської та німецької мови, математико-фізики також 3: з української і польської мови та з математики. Устний іспит відбувся від 19. до 26. V. При устному іспиті в ліцею гуманістичнім здали всі, тобто 26, у мат.-фізичнім серепав лиш 1 і здало 22; разом дістало патент зрілости 48. Крім цього здало ще двох б. абітурієнтів 8-клясової гімназії на основі старого типу, або разом випустила гімназія нових 50 зрілих матуристів. Предсідником іспитової комісії в обох виділах був дир. Ст. Шах. У цьому шкільному році випустила перемиська гімназія свій 44-ий річник у світ. Була це 88-а матура з черги у цьому заведенні від 1856 р. почавши (в літніх і зимових речинцях) і не вчисляючи в це скорочених воєнних матур. Кілько і кого видала перемиська гімназія, подають видавані в останніх роках „Звідомлення" — у статтях проф. С. Малиновського і дир. С. Шаха. Всі цьогорічні матуристи, яких список „Діло" вже подало, є греко-катол. обряду й української національности, а щодо їх соціяльного походження, то статистика дає такий поділ: На першому місці стоять усе ще селянські сини — 17 (34%), на другому священичі — 10 (20%), тобто могікани, на третьому учительські — 9 (18%), далі йдуть інші професії, як сини держ. функціонарів (суд, почта, залізн.) — 5, гімн. професорів — 4, приватних урядовців — 2, адвокатів — 2, ремісників — 1. Прощання абітурієнтів відбулося в заведенні радісним святом під проводом директора, збору й родичів, згуртованих у „Кружку Родичів". -ис.

„Вечір української сучасної музики". Скромний, але милий показ сучасної української музичної творчости відбувся 24. травня ц. р. в кімнатах філії Музичного Інституту ім. М. Лисенка. Приємно було почути гру молоденьких елевів Інституту, яку переплітали слова коротких річевих пояснень їхнього директора д-ра Евгена Цегельського. Д-р Цегельський навязав у свому вступному рефераті до своїх давніших викладів („Нарис історії української музики", „Микола Лисенко"), представив змагання сучасних українських галицьких і придніпрянських композиторів та познайомив слухачів із кількома визначнішими постаттями. Музика оживила їх сильветки. Дитячі композиції Нестора Нижанківського, Кудрика „Ноктюрн" на скрипку, декілька сальонових творів Ст. Люркевича, „Ноктюрн" Ів. Левицького на скрипку, винятки з „Мініятур", прелюд фіс-дур, хорал. лемківський марш та ін. твори Василя Барвінського, скрипкова „Сонатіна" Гайворонського і вкінці Левка Ревуцького „Прелюд б-моль" мусіли запрезентувати сучасну українську творчість". Колиж усім виконавцям не можна робити ніяких закидів, то зокрема приємний був виступ 7-літньої учениці Вітошинської Дарії, скрипака Марка Мирослава, талановитої Холодної Іди, Кігічака І., Демчука П., Михайлишина І., Гіжовської І. Тяжку й корисну працю виконує Інститут для нашої культури й мимоволі насувається прикре питання: Чому таке мале зацікавлення для цього роду імпрез? Л.

ОБЕРТИН.

Український Кооперативний Банк. Дня 21. травня ц. р. відбулися в Обертині надзвичайні загальні збори місцевої райфайзенки у приявности інспектора РСУК. п. Дуткевича зі Львова і представників повітових кооперативних установ д-ра Касіяна і дир. Угрина з Городенки. Збори рішили змінити статут і зреорґанізувати райфайзенку на Український Кооперативний Банк, вибираючи нову Надзірну Раду, якої головою став п. Володимир Рудницький. Утворення кредитової централі для Обертинщини має дуже велике значіння. Провід Банку (головним директором став д-р Ілько Кибюк) дає запоруку, що кооперативний рух у нашій окрузі помітно зросте. Тимбільше, дивне становище одної групи обертинських „міщан", які робили перепони в орґанізуванні Українського Банку і хотіли посвятити загальне добро для місцевого „патріотизму" та заспокоєння особистих амбіцій. Щира дяка належиться П.С.К. й Українбанкові в Городенці, які причинились до народин наймолодшого Українбанку в Обертині поважною моральною і матеріяльною допомогою.

Власна домівка Районової Молочарні. Завдяки ініціятиві проводу і невтомній праці дир. Василя Михайлюка будова власного дому Р. М. в Обертині добігає кінця. Посвячення будинку відбудеться вже цього літа. Будинок улаштований по вимогам молочарського закону і коштуватиме коло 40.000 зол. та буде найкращим у нашому містечку. Будова нашої Р. М. вказує, що навіть при малих засобах, але при сильній постанові і добрій волі можна дійти до великих діл. Треба з признанням підчеркнути, що селяни, члени Надзірної Ради Р. М. (10 на загальне число 12), виявляють все найбільше зрозуміння для загально-національного інтересу.

ДОЛИНА.

40-ліття „Сільського Господаря". Філія „Сільського Господаря" в Долині, яка веде в останньому часі оживлену діяльність завдяки фінансовій підтримці кооперативних установ, святкувала 20. травня ц. р. 40-ліття Товариства „Сільський Господар". У програму входила аматорська вистава „На грядках", яку гарно підготовила і виконала молодь з хліборобського вишколу кружка „Сільського Господаря" в Долині. Перед виставою виголосив святочну промову голова Філії д-р Дереш; у перервах вистави виголосив о. М. Чорнега реферат п. з. „Сороковліття „Сільського Господаря" і дир. Дацко про актуальні справи, звязані з сільсько-господарською працею на селі. Перед імпрезою відправив о. дек. Чорнега з двома діяконами Службу Божу в намірені „Сільського Господаря" та панахиду за померших членів. Проповідь про значіння скасування панщини виголосив о. Руденський з Рахині. — Оце сільсько-господарське свято було добре задумане і дбайливо підготоване, жаль тільки, що наше селянство не зявилося на ньому так масово, як повинно зявитися на свому святі. На всіх 45 кружків „С. Г." прибули тільки представники 16 кружків.

ЗАЛІЩИКИ.

„День Матері" в Дзвинячі. Читальня „Просвіти" в Дзвинячі, пов. Заліщики, влаштувала при співучасти місцевого кружка „Союзу Українок" дня 21. травня ц. р. „День Матері". На програму складалися деклямації, хорові точки та продукції оркестри. Усі точки програми пройшли бездоганно. Учасників на цьому святі було дуже мало, хоч ціни вступів були дуже низькі і кожному приступні. Прикро вражає в Дзвинячі слабе зацікавлення ширшого загалу загально-виховними справами. 90%-ова відсутність громадянства на такій виховній імпрезі, як „День Матері" є яскравим доказом [illegible] байдужости до поважних громадянських справ. Зате не бракує в Дзвинячі нікого на забавах з танцями, навіть тоді, коли їх виділ читальні влаштовує в часі, заказаному церквою. Тоді на забаві є всі до одного.

Розкопи в Іваню Золотім. Археольогічна комісія веде ц. р. розкопи в Іваню Золотім, де минулого року відкрито зложжа міди. Досліди вказують, що зложжа містять правдоподібно подекуди 7—8% міди з домішкою інших шляхотних металів, як олова та срібла.

Спорт.

УКРАЇНА — РЕСОВІЯ.

Стріча обох дружин відбудеться в неділю 4. ц. м. в год. 11.30 передполуднем на грищі Погоні.

В год. 10. рано відбудуться змагання за мистецтво юніорів (фінальна пуля) між Україною та Погонею. Сподіємося, що юніори України, які здобули мистецтво своєї групи без одної програної (тільки реміс із Лесею) і в цих вирішних змаганнях виявлять найбільше амбіції та завзяття, щоб здобути мистецтво округа Львова, або бодай віцемистецтво та одночасно право на виїзд до табору юніорів, який відбудеться в липні в Горішниці-Живці.

ЗОРЯ — ЛЬОТ.

Зоря, яка по минулонедільній перемозі займає 2. місце в табелі, мусить і ці змагання виграти, коли хоче справді здобути віцемистецтво Б-кляси. Ці змагання відбудуться в неділю 4. ц. м. на площі Лесі (Погулянка) в год. 2-ій попол.

СТЕП — ҐРАНІТ.

Змагання за мист. Б-кляси цих дружин відбудеться в неділю 4. ц. м. на грищі Т. Ш. Л. в Левандівці. Початок в год. 13.30.

ЗМІНИ У ПРОВОДІ УКРАЇНИ.

Як довідуємося, довголітній провідник копаного мяча України, колишній голова й дотеперішній І. заступник голови Т-ва, відомий українському громадянству спортовий діяч **дир. Евген Чучман** зголосив резиґнацію з функції провідника секції копаного мяча, залишаючись в Т-ві тільки як заст. голови.

Копуни України тратять в дир. Чучманові не лише рутинованого, довголітнього провідника, але і дбайливого опікуна, який розумів завжди всі буденні турботи змагунів і неодному з них станув у пригоді в його життєвому шляху. Свою резиґнацію оправдує дир. Чучман нервовим виснаженням та потребою довшого відпочинку, як теж некультурною поведінкою частини публики, яка вину за хвилеву погану форму дружини чи хочби навіть і за неуспіхи звалює на провідника.

А пеж відома правда, що керування футбольною дружиною вимагає не тільки багато вільного часу й душевної енергії і посвяти, але теж [illegible].

Сподіємося, що дир. Чучман по якомусь часі [illegible] таки вернеться на своє давнє становище. [illegible] від І. дружини України обняв голова Т-ва дир. [illegible]вицький.

СПОРТ НА СЕЛІ.

В Кривенькім пов. Копичинці відбулося двоє [illegible] мистецьких змагань між місцевою „Острогою" та [illegible] вінами і Сидоровом. Перші змагання закінчились [illegible] слідом 4:2 (2:2) у користь „Остроги", другі [illegible] 2:2 (0:1). Сильна в останніх роках „Острога" [illegible] пер дуже слабо, бо не має молодих грачів, які могли б заступити старших, що вже не можуть [illegible] грати.

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Юра Ширумелін: ЧАРОДІЯННЯ КІНЬ. Казка. Дитяча Бібліотека ч. 213. Вид. „Світ Дитини“. Львів 1939. Стор. 40, 16°.

Богдан Коваль: ЖОРСТОКЕ ЩАСТЯ. Оповідання. „Українська Бібліотека“ ч. 77. Львів 1939. Стор. 126, 16°.

—o—

Листування Редакції.

Вп. Дописувачці, Дрогобич: Ми помістили про згадану академію той допис, що прийшов до нас скоріше і подавав основнішу її оцінку. Містити ще другий допис про ту саму справу, до того з протилежною оцінкою, не можемо.

Вп. Дописувачеві, Борщів: Дякуємо за першу посилку. Що буде можна помістити, використаємо.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція невідповідає

ТЕАТРИ.

Великий Театр.

Субота 3. 6. год. 20. „Балет гаванських ...“.

Неділя 4. 6. год. 16 „Субретка“; год. 20 „Божевілля“.

Понеділок 5. 6. год. 18. „Оборона Ксантиппи“.

Вівторок 6. 4. год. 20 „Божевілля“.

Середа 7. 6. год. 20. „Субретка“.

Середа 7, 6. год. 16 „Казка про рибалку і рибку“ вистава для дітей

Театр Різнородностей.

Від суботи 3. 6. до вівтірка 6. 6. вистави.

Український Театр ім. І. Котляревського.

ТЕРНОПІЛЬ:

1. 6. Цариця Груаії.
4. 6. Тополі.
5. 6. Кірка в Льолео.
6. Тернополя іде театр до Теребовлі і Микулинець.

Український Театр Йосифа Стадника (Левицького).

СТАНИСЛАВІВ:

1. 6. Коновалович-Сагайдачний.
1. 6. Люди на краю.

Від 12. червня театр грати[м]е в Коломиї.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

СТРИЙ:

1. 6. Наталка Полтавка.
6. Сорочинський ярмарок.
1. 6. За молдавський престіл.
1. 6. Вельможна пані Кочубеїха.

ДРОГОБИЧ: 6. 6. За молдавський престіл

Кіно Станиславських, вул. Пелчинська.

Субота, 3. червня год. 4.30 і 8.30.
Неділя 4. червня год. 4.30 і 8.30.
Понеділок 5. червня год. 8.30 веч.
Вівторок 6. червня год. 4.30 і 8.30 веч.

КІНА.

АПОЛЬО: „Місто хлопців“.
АДРІЯ: „Зов пустині“.
АТЛЯНТИК: „Буря над Бенгалі“.
БАНКА: „Кинь і пропав“.

БАЛТИК: „Таємничий незнайомий“ і „Пригоди під Парижем“.

ВАНДА: „Мароко“ і „Блакитна парада“.

ҐРАЖИНА: „Чардаш“.

ЕВРОПА: „Пятнадцятилітня“.

КАСІНО: „Життеві омани“.

КОПЕРНИК: „Поручений лист“ і колір. гротеска „Поворот трьох свинок“.

МАРУСЕНЬКА: „Беззахисні“.

МЕТРО: „Королівський вязень“ і „Світла і тіні жінки“.

МІРАЖ: „Чорний місяць“.

МУЗА: „Елісейські Поля“.

ПАКС: „Стрілець з Бенгалі“ і колір. додаток.

ПАЛЯС: „Крик вулиці“.

ПАТРІЯ: „8 панів із Оксфорду“ („Моя маленька“).

РАЙ: „Серце матері“.

РІЯЛЬТО: „Месники“.

РОКСІ: „Її перший баль“ і колір. додаток.

СВІТ: „В 4 очі“ і „Крила над Гонолюлю“.

СВЯТОВІД: „Чи Люцина це дівчина?“ і Бр. Броновський (ревія).

СТИЛЕВЕ: „Шал молодости“ і ревія.

ТОН: „Кентукі“ і „Анонімний любчик“.

УТІХА: „Чорти Дикого Заходу і ревія.

ХИМЕРА: „Чотирьох на стійці“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська ч. 5)
„Альпейський рай“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

СУБОТА, 3. ЧЕРВНЯ 1939.

7.00 Денник, 7.15 Плити, 8.00 Для шкіл, 8.10 „Про рільничі школи“, 8.25 Плити, 8.50 Ран. вісті, 11.00 Для шкіл, 11.30 Для новобранців, 12.08 Полуд. авдиція, 14.00 Обід. музика, 14.45 Госп. вісті, 14.50 Спорт, 15.00 Театр уяви, 15.30 Музика, 16.00 Денник, 16.08 Госп. вісті, 16.20 Літ. хроніка, 16.35 Віольончеля, 17.00 Богослуження, 18.00 75 літ Черв. Хреста, 18.15 Розмова з недужими, 19.15 Орхестра, 20.00 Для села, 20.15 Трансм. зі Швайцарії: Свято йодлерів, 20.35 Інф. авдиції, 21.00 Конц. з Ліон, 22.00 „Детектив поміг“ — опов., 22.15 Танк. музика, 23.00 Останні вісті.

НЕДІЛЯ, 4. ЧЕРВНЯ 1939.

7.00 Ран. пісня, 7.05 Для села, 8.00 Денник, 8.15 Концерт, 9.00 Плити, 10.00 Трансмісія з Осова, 12.08 Муз. ранок, 13.05 Гутірка про Борислав, 13.15 Обід. музика, 14.45 Фрагм. з Міцкевича, 15.00 Для села, 15.15 Львів. варта, 15.35 „Бій під Грунвальдом“ (читання для села), 16.30 Солісти, 17.15 „Тайні товариства в Ліберії“, 17.35 Свято йодлерів (трансм. з Швайцарії), 18.00 Концерт, 19.00 Театр уяви, 19.30 Співацький фестіваль на Вавелю, 20.10 Трансм. з міжнарод. кінних перегонів, 20.30 Інф. авдиції, 21.00 Танц. музика, 21.30 Звуковий репортаж, 22.20 Танц. музика, 23.00 Денник.

ПОНЕДІЛОК, 5. ЧЕРВНЯ 1939.

7.00 Денник, 7.15 Плити, 8.00 Для шкіл, 8.15 Для купців, 11.00 Для шкіл, 11.30 Для новобранців, 12.03 Полуд. авдиція, 13.00 Плити, **13.15 Українська поезія релігійна“ в опрац. В. Ковальчука,** 13.30 Для ліцеїв (Шопен), 14.00 Для наймолодших, 14.45 Театр уяви, 15.15 Муз. популярна, 15.45 Госп. вісті, 16.00 Денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Хор, 16.45 Наукова хроніка, 17.00 Репортаж зі Стр. Зїзду, 17.10 З альбому співака, 17.50 Спорт, 18.00 „Відгомін Франції в Канаді“ авд., 18.25 Музика камер., 19.00 Жовнірська авд. 19.30 Музика, 20.25 Для рільників, 20.35 Спорт, 20.40 Інформ. авд., 21.00 Фортепіян, 21.30 Рецитації, 21.35 Спів, 22.00 „Старопольські лови“, 22.15 „Співак з Божої ласки“, 23.00 Денник, 23.05 Закінч. авдиції.

ВІВТОРОК, 6. ЧЕРВНЯ 1939.

7.00 Денник, 7.15 Плити, 8.00 Для шкіл, 8.10 Плити, 8.15 Недужі з уроками, 11.00 Для шкіл, 11.30 Для новобранців, 12.08 Полудн. авдиція, 13.00 Популярна музика з плит, 13.40 Концерт бажань, 14.35 Госп. вісти, біржа, 14.45 „Смілі моряки“ (для молоді), 15.00 Музика популярна, 15.45 Східні воєвідства ждуть на піонірів госп. життя, 15.51 Госп. вісті, 16.00 Попол. денник, 16.10 Актуальна гутірка, 16.20 Клярнет, 16.45 Літ. хроніка, 17.00 Біжучі вісті, 17.10 З англійської музики, 17.45 Технічна скринька, 18.00 Арії і пісні, 18.25 Концерт, 19.00 Авдиція для робітників, 19.30 Музика при вечері, 20.10 Актуальний відчит, 20.25 Для села, 20.35 Спорт, 20.40 Інформ. авдиції, 21.00 „Славні концерти“, 21.45 Справедливість віри, 22.00 Концерт клас. музики, 23.00 Денник, 23.05 Закінчення авдиції.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

СУБОТА, 3. ЧЕРВНЯ 1939.

ВІДЕНЬ **19.50 Українські комунікати,** БІЛГОРОД 20.00 Народ. пісні, 20.50 Концерт, БЕРЛІН 20.15 Веселий вечір, 22.00 Комунікати, БРНО 20.00 Велика розривкова програма, БРУКСЕЛЯ 20.30 Конц. фламанд. музики, ЛЯҐТІ 20.00 Секстет, ЛЬОНДОН 20.00 Концерт, 21.00 Танц. музика, МІЛЯНО 21.00 „Полюто“ оп. Доніцетія, ШТРАСБУРҐ 21.15 Міжнар. спів. концерт.

НЕДІЛЯ, 4. ЧЕРВНЯ 1939.

БІЛГОРОД 20.00 „Мамзель де Нітуш“ оперета, БЕРЛІН 20.15 Веселі мельодії, 22.00 Комунікати, БУДАПЕШТ 20.00 Циган. музика, ФЛЬОРЕНЦІЯ 20.00 Італ. оперова музика, ФРАНКФУРТ 20.00 Концерт, ЛЬОНДОН 21.05 Хор, 22.00 Камер. орхестра, СОФІЯ 20.00 Спів, ПРАҐА 20.00 „Марта“ опера, РИМ 21.00 „Ля Ґоконда“ опера, ШТОКГОЛЬМ 21.30 Фортепіян, скрипка.

ПОНЕДІЛОК, 5. ЧЕРВНЯ 1939.

ВІДЕНЬ **19.50 Українські комунікати,** 21.10 Муз. феєрверки, БІЛГОРОД 19.05 Рос. романси, 20.30 Квартет, БЕРЛІН 18.00 Конц. солістів, 20.00 22.00 Комунікати, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.15 Ораторія Гайдна, 21.15 Весела муз. авдиція, ЛІЛЬ 20.30 „Пелеас і Мелісанда“ оп. Дебюссі, ЛЬОНДОН 21.00 Радіокабарет, РАДІО ПАРІ 20.30 Трансм. з опери, РАДІО РОМАНІЯ 20.05 Опер. арії, 21.45 Хор, ПТТ ПАРІЗІЕН 21.35 Концерт, СОФІЯ 19.00 Спів, 19.30 Симф. концерт.

ВІВТОРОК, 6. ЧЕРВНЯ 1939.

ВІДЕНЬ 19.50 **Укр. комунікати,** БІЛГОРОД 20.00 Квартет, 21.00 Віольончеля, БЕРЛІН 20.00 22.00 Комунікати, 20.15 Концерт розваги, БРАТИСЛАВА 20.30 Інструм. музика, 21.15 Концерт, БУДАПЕШТ 21.10 Камер. музика, 22.05 Музика Ліста, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 21.00 Веч. концерт, 22.30 Тріо, ГАМБУРҐ 21.15 Народ. музика з Шварцвальду, ЛІЛЬ 21.00 Трансм. з театру з Версалю, ЛЮКСЕМБУРҐ 21.00 „Севільський цирульник“ опера, МІЛЯНО 21.00 „Ля Рондіне“ опера Пучінія.

Біржа.

Львів, 3. червня 1939.

ГРОШІ

Бельги бельґ. 90·77—90·77, Доляри америк. 5.32·00—5.32·50, Доляри канад.— 5.29·00—5.29·00. Фльор. гол. 285·43—285·43 Франки франц. 14·12—14·12, Франки шв. 120·05—120·05, Фунти англ. 24·95—24·95 Гульд. данц. 100·25—100·25 Кор. данськ. 111·38—111·38, Корони норв. 125·32—125·32 Корони шведські 128·47—128·47, Ліри іт. 19·10—19·10, Марки фінляндські 11·0— 11·00, Марки нім. срібні 84·00.

Акції.

Банк Польський 106·00, Цукор 34·50— 34·50, Вугіль 32·50—33·50, Ліліпоп 89·00— 89·00. Моджеїв 19·75—00·00, Островець 75·00—76·00, Стараховичі 54·25—54·00, Жирардів 50·00—00·00, Габербуш 59·00

Тенденція сильніша.

Папери.

4 і пів внутрішня 60·50. 3 інвестиційна 1 ем. 77·00, серія 00·00—00·00. 3 ем. 7·00 серія 00·00—00·00, 5 конверсійна 65·00 5 залізнова 62·00—62·00, 4 прем. дол. 40·00 4 консолідаційна 61·50—61·50.

Тенденція вдержана.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, дня 3. червня 1939.

За 1 кг. масла дес. бльок. бочк. оп.	2.45
За 1 кг. масла дес. бочк. з опак.	2.56
За 1 кг. масла експ. з оп. дає зачет	2.50
1 л. молока	0.15
1 кг. яєць	0.95

Тенденція на масло знижкова, на молоко та яйця вдержана.

Подяка.

Цим складає щиру подяку всім Громадянам і Товариствам Хмелеві, які в день похорону взяли чисельну участь щоб відпровадити на вічний спочинок свого невтомного співпрацівника на народній ниві, а нашого найдорожчого Мужа і Батька родина бл. п. СТЕПАНА ОРОБЧУКА.

Щиро дякує Всеч. о. парох. А. Ричківському за провід у похороні та прощальні слова.

Зокрема щира подяка належиться Вп. Панству Коцикам як чоловим організаторам та провідникам місц. українських Товариств за участь у похороні та виголошення Вп. Романом Коциком зворушливих прощальних слів від усіх місц. Товариств над могилою Покійного.

Щиро дякує теж: Вп. дир. Пастушенкам за слова співчуття, Вп. дідичам Глажевським за участь у похороні, місцевому хорові читальні „Просвіта", молоді „Союзу Українок" з орх. молод. та їх Вп. Провідниці. Словом усім, хто лише віс слова потіхи в нашому горю, щирий Спаси-Біг! **Рідня.**

Оповістки.

Прилюдна відповідь. 1. Дирекція гімназії й ліцею СС. Василіянок у Львові (вул. Длугоша 17 а) відповідає на чисельні запити ось-такими поясненнями: 1. Наша гімназія і ліцей мають повні права державних шкіл; 2. Оплата за науку в усіх класах така сама, як у державних школах з тою ріжницею, що складається її місячно; 3. Нашим ученицям вільно мешкати тільки в Інституті при гімназії, або на таких приватних станціях, на які згодиться Дирекція; 4. У нас є тому **природописний ліцей з латиною,** бо такий тип є для наших дівчат найпрактичніший; він дає найкращу підготову до студій медицини, фармації, дентистики та природи на університеті, чого не дають інші типи ліцеїв, а крім того не замикає дороги до всіх інших виділів університету. — **Управа.** 1130 1—3

Реколекції триденні для Пань у монастирі СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького 108. почнуться 27 дня червня вечором. Утримання за ввесь час 10 зол. Привезти треба: коцик, подушечку і простирало. — **Ігуменат монастиря СС. Василіянок.** 1133 1—2

Дирекція Коедукаційного Кооперативного Ліцею Р.С.У.К. у Львові, вул. Технічна 1, приймає зголошення до вступного іспиту до дня 20. червня п. р. До прохання треба долучити: 1) метрику, 2) свідоцтво покінченої 4-літн. гімназії, чи рівнорядної фахової школи, 3) свідоцтво моральности (якщо була перерва в науці), 4) свідоцтво здоровля (може бути від шкільного лікаря), 5) посвідка кооперативи, що її членами є батьки, чи опікуни кандидата. Іспити відбудуться 22 червня ц. р. від год. 8-ої зрання. Близчі інформації подає Дирекція. 1132

Дирекція Купецької Гімназії Р. Ш. у Львові, вул. Куркова 14. тел. 274-18 приймає зголошення вступного іспиту і-ої кл. до 18-го червня п. р. До Гімназії приймають хлопців і дівчат, які скінчили VI-у клясу всел. школи і не переступили 17-го року життя. Вступний іспит відбудеться 23-го і 24-го червня. Число місць у школі обмежене. Умовини прийняття та інші дані про школу поміщені в проспекті, який можна набути в секретаріяті Школи присилаючи марку за 25 сот. Дирекція приймає теж зголошення до Школи Адміністраційно-Торговельної Підготови для Абсольвентів середніх шкіл давнього і нового типу на шк. р. 1939-40. Вписове до Гімназії і Школи А. Т. 10.— зол. місячна оплата за науку 25.— зол.— **Дирекція.** 1114 -3

Отсим повідомляємо, що підчас збірки до замкнених пушок дозволеної Городським Старостом у Львові зібрано на обох цвинтарях разом зол. 1.442.20. За цей щедрий дар складаємо щиру подяку всім П. Т. Жертводавцям та П. Т. Членам Кооперативи „Вогні", які цю збірку перевели. Зокрема дякуємо робітникам фірми „Керос" за самочинну і безінтересовну ілюмінацію на обох цвинтарях понад 700 стрілецьких гробів, а членам сокільських гнізд за переведення служби впорядчиків. — **Філія Товариства Охорони Воєнних Могил у Львові.** 1139

ПАРАСОЛІ до саду, жіночі, мужеські і дитячі майже **ЗАДУРНО**

з найтривкіших гатунків що не промакають і не тріскають, найоригінальніші моделі сезону 1939 р. поручає першоряд на вирібня парасолів „СІКО" віддавна відома фірма Зіхер і Корнес, Львів, Легіонів 29 в Пасажі праворуч зараз побіч „Орбісу". Репарації і покриття виконує мо прецизійно на місці ЗА БЕЗЦІН.

Отже хто хоче бути вдоволений нехай зверне пильну увагу на докладну адресу і ЧИСЛО ДОМУ.

ПОТУ НІГ, РУК І ПАХВИН УНИКНЕМО ПЕВНО ВЖИВАЮЧИ СПЕЦІЯЛЬНОГО ПУДРУ **CSAVE** Пробний пакет 50 сот.

Виключна продажа в перфумерії С. Федера Львів, Сикстуська 2, Коперника 15 а і Галицька 16.

Вписи до Кравецько-Білизнярської Школи Кооп. „Труд" у Львові, Ринок ч. 39 щоденно від 9—1 і 4—6. У програму трилітнього навчання входять предмети загальноосвітні і фахові. До школи приймаємо учениць з покінченою всенародною школою **в віці від 13—17 літ.** Покінчення школи Кооп. „Труд" дає основне фахове знання та право на самостійну зарібкову працю. Учениці користають з залізничих і трамвайних знижок. Наука починається в перших днях вересня. Учениці можуть мати приміщення в бурсі.

КУПНО — ПРОДАЖ

ТІЛЬКИ У НАС можна вибирати зпоміж 35 гатунків — мужеські оксфордові сорочки, попелінові, сітково-продувні і шовкові. Ціни: 3.90. 4.90, 5.90, 6.90, 7.80, 10.80. **„Астра",** фабрика білля, — Львів, Сикстуська ч. 2. 949 2—2

ПРОДУВНІ хлопячі сорочки 1.50, „шкільні" наймодніші 2.90, суконки, убранка, шляфроки, купелеві плащі та все для дітей найдешевше „Сьвят Дзєцці" Львів, Сикстуська 2. 1066 1-1

ЛІТНИЩА

ТРУСКАВЕЦЬ-ЖИВЕЦЬ вілля „Карпати" вул. Дрогобицька 27 поручає вигідне поміщення. Кімнати сонячні, ціни поміркованї. 1135 1—45

ЖИВЕЦЬ-ЗЕЛЕМЯНКА біля Гребенова. Пансіон, купелі соляна йодова, дешеве лікування і приємний відпочинок. Жадайте проспекту. 1082 8—1

МЕШКАННЯ

ДВІ КІМНАТИ на бюро, канцелярію адвокатську в центрі міста до винайму від зараз. Зголошення до 7-го червня, від год. 10—13 передполуднем, тел. 293-83. 3-3

ПОКІЙ, кухня Каньовська 11. 1127а 2-3

ПОКІЙ, передпокій, кухня, сонячне, поверх, Остроленцька 17, ріг Потоцького. 1127 2-3

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ОСОБИ приємної поверховности, здорової та дедактки шукаю до цілковитої обслуги 3-х дітей (рік, два і чотири) і надзору над хатнім господарством 1119 2-3

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ шукає лікаря, лікарки або концесіонованого дентиста. Опіка або платня. Адміністрація під „Зуб - провінція". 1138 1-2

РІЖНІ

ВИРІБ ДЗЕРКАЛ, шиби, рями, оправа образів найдешевше. — Шклярство. **В. Стельмах.** Вул. Коперника 22, тел. 245-79 245 6-10

ЗА МАТУРУ найтриваліші памятки зі золотих, срібних виробів, годинники поручає найдешевше **Вандер,** — вул. Шайнохи один. 890 19-30

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ, гумові, черевні, ниркові, проти усування матиці за гарантією виконує відоме **УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА,** Львів, вул. Вірменська ч. 15. 2741 57-0

ПЕЧАТКИ, монограми, ТАБЛИЦІ, виконує найдешевше перше та єдине українське ритівниче заведення ВОЛОДИМИР ЯРОШ, Львів, ул. Сенкевича ч. 3. 2816 54-0

СТОЛЯРНЯ М. ФЕДИНСЬКОГО Львів, вул. Зиблікевича 27. поручає по приступних цінах гупульсько-мистецькі уладження власних проєктів, також галянтерію й інші модерні гарнітури. 2333 30-52

ДО ВАРШАВИ, ЛОДЗІ, з поворотом перевозить товари автами: Спедиція „CRACOVIA", Казимирівська 33, тел. 208-42. — Магазинує товари, меблі. 1089 7-10

ТОВСТІ ПАНІ І ПАНОВЕ стають швидко струнними пючи воду мінеральні тільки **„ЗДОРОВЛЯ"** Львів, Продають усі аптеки. 1096 4—5

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

ЛІКАР

Роман Лисяк

недуги шкірні, венеричні та лікарська косметика.

ЛЬВІВ, Оборони Львова 22 (давніша Сикстуська 56), Тел. 114-44.

Косметичний Інститут і Лябораторія

Д-ра О. Тушицького.

Львів, вул. св. Софії ч. 3. Тел. 205-28

усуває: аномалії цери, зроговатіння, пігменту, волосся, бляхи, дьоби по віспі і плями. Масажі, тривке усування зморщок, жилаків і відморожень власною методою. Тривке усування оволосіння віг катафорезою. Постійні румянці від підшкірно запущеної краски (татуування). Урядово затверджені косметичні курси закордонної програми. 642 1-10

ОГОЛОШЕННЯ

Розумні жінки і мужчини

не купують черевних поясів, лікувальних корсетів як також і інших виробів з обсягу бандажництва у нефахових мандрівних крамарів, тільки у відомій зі солідности фірмі

З. КУЗНЕВИЧА

Львів, ул. Рутовського 10. тел. 246-45.
1129 ул. Ген. Токажевського 6. т. 254-63.

ДРИГЦІ

„ВОДОТЯГИ"

Бюро технічне і підприємство для інсталяцій водотягових, санітарної техніки та огрівання.

Львів, вул. Пелчинська 22. — тел. 23-18.
Станиславів, 3-го Мая 12.

УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ КОРСЕТІВ

виконує ортопедичні корсети, пооперанційні та всілякі станики. Має довголітню практику віденської фірми. Впов. Пань прошу піддержувати українську фірму.

Маруся Ткачишин.
Львів, Ринок 39. І. пов.
(через ганок).

РОВЕРИ ДНІСТЕР НАЙЛІПШІ

266 9—15

Годинники ПЕРСТЕНІ, ОБРУЧКИ СТОЛОВУ ЗАСТАВУ поручає єдина українська крамниця **Р. ТАРНОВЕЦЬКОГО** ЛЬВІВ · ПІЛСУДСЬКОГО 11а. ПРИЙМАЄ ВСЯКІ НАПРАВКИ · КУПУЄ ЗОЛОТО І СРІБЛО

ПЕРШОРЯДНА ПРАЛЬНЯ De Paris

хемічно чистить, фарбує на всілякі кольори гардеробу жіночу, мужеську найновішими машинами. Ціни безконкуренційні на цілий край. Роботу виконує в 3 днів. Централя, Львів, Підвальна, фабрика Замарстинівська 3. На провінції шукаємо заступників. 1036 -3

50 золотих Ледівні

ГЕРМЕТИЧНІ САКА

дають за 10 сотиків леду — 3 дк. леду — найдешевше прямо у фабриці Сикстуська ч. 18. (ріг Костюшка) 1015

АМЕРИКАНСЬКИЙ ФОТОМАТ

Пасаж Міколяша

виконує знимки, негайно готові, фотографія тільки 25 сотиків, надаються до всіх легітимацій як шкільних, урядових, залізничих, суспільних, документів тотожности та закордонних пашпортів. Виконуємо одну знимку за 25 сотиків. 1084

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошенеї шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках	зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15
купно, продаж, вишаси і т. п.	зол. 0.10
шукаючі праці	зол. 0.05

слова товсті друком подвійно.

Остання сторінка 1/1	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/2	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/4	зол. [illegible]
Остання сторінка 1/8	зол. [illegible]

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk, Iwan Kedryn-Rudnyćkyj Wydawca: Spółka Wyd. „Dilo", Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Dilo", Lwów, Rynek 10
Редактори: д-р Іван Німчук, Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло" Львів, Ринок 10